

Hansti Duniya (Punjabi)

♦ Vol. 45 ♦ No. 12

♦ December 2021

₹15/-

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

• Vol.- 45 • ਅੰਕ - 12 • ਦਸੰਬਰ 2021 • Pages : 52
 (ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੇਖੀ ਪੜ੍ਹਕਾ)

Also published in Hindi, English & Marathi

Printer & Publisher Raj Kumari, on behalf of Sant Nirankari Mandal, Delhi-9, printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II, NOIDA - 201305 (UP) & published at Sant Nirankari Satsang Bhawan, Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

Managing Editor : Sulekh Singh 'Sathi'

Editor (Honorary)

Sulekh Singh 'Sathi'

Email: editorial@nirankari.org

Ph.: 011-47660200

Fax: 011-27608215

Website: www.nirankari.org
kids.nirankari.org

Subscription Value

Country	1 Year	3 Years	5 Years	11 Years
India/Nepal	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
U.K.	£15	£40	£70	£150
Europe	€20	€55	€95	€200
USA	\$25	\$70	\$120	\$250
Canada/ Australia	\$30	\$85	\$140	\$300

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

मंडिर

ਮਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ	10
ਹਾਸਾ-ਖੇਡਾ	16
ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	38
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ	42
ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਥ	50

ਚਿੱਤਰਕਥਾਵਾਂ

बिंटी 20
दादा जी 46

ਹੁਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

ਕਹਾਣੀਆਂ

06. ਅਨੋਖਾ ਉਪਹਾਰ
- ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਆਸ਼ਟ'
12. ਸੀਪ ਦਾ ਮੌਤੀ
- ਪ੍ਰਿਵਰਣ
24. ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਝੂ
- ਓਮਕਾਰ ਸੂਦ
28. ਜੈਸੇ ਨੂੰ ਤੈਸਾ
- ਰਾਧੇਲਾਲ
32. ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਸਿਵਾ ਜੀ
- ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ
34. ਅਮਰ ਸਹਾਇਤਾ
- ਈਲੂ ਰਾਣੀ
39. ਹਰਿਆਲ ਦੀ ਸਿਖਿਆ
- ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਾਹਿਬ
44. ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਕਾਂ
- ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਗੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

05. ਕਿਸਮਿਸ
- ਰਾਜੇਸ਼ ਚੌਪਰੀ
11. ਜੀਵਨ ਹੀ ...ਪਾਣੀ
- ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
18. ਬੁਝਾਰਤਾਂ
- ਪੰਜਾਬ ਨਿਰੰਕਾਰੀ
26. ਸੇਰੀ ਮੰਮੀ
- ਸੁੰਦਰਪਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

09. ਅਨੋਖਾ ਪਰਿੰਦਾ ਸਾਰਸ
- ਕਮਲ ਜੈਨ
14. ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਮੱਛਲੀ
- ਪਰਸੂਰਾਮ ਸੁਕਲ
31. ਬੱਚਿਓ ਗੀਡਿੰਗ ਹੈਬਿਟ...
- ਸਿਵ ਸੁਨੇਜਾ
35. ਅਨੋਖੀ ਸੁੰਦਰਤਾ...ਮੌਰ
- ਡਾ. ਵਿਨੋਦ ਗੁਪਤਾ
36. ਸੋਛ ਅਤੇ ਅਲਸੀ
- ਡਾ. ਰਿਸੀ ਸੋਹਨ
43. ਹਵਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ...
- ਜੇਦੀਪ ਵਰਮਾ

ਨਵੀਆਂ ਆਸਾਂ-ਉਮੰਗਾਂ

ਪ੍ਰ ਆਰੇ ਬੱਚਿਉ ! ਸਮਾਂ ਅਪਣੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਕਿਆਂ ਰੁਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਮਝਦਾਰ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਸਨੂੰ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਪਛਤਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖੁੱਝ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਨਸਾਨ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। 2021 ਦਾ ਸਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ 2021 ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ 2022 ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਇਸ ਬੀਤ ਰਹੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਣਿਸ਼ਾਵੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੌ-ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍਷ੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਅਪਣਾ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਿਯਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਦੌ-ਚਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਪਾਏ। ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਸੁਧਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਉ ! ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਪੜਾਈ ਤੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕਾਫੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਤਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਵਿਦਿਆ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਡੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਜਾ ਕੇ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੜਾਈ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਲਾਭ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਵਕਤ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਖਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਪਣੀ ਪੜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ।

ਬੱਚਿਉ ! ਆਸ ਦਾ ਦਾਮਨ ਕਰਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਸ ਦੀ ਜੋਤੀ ਹੀ ਐਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਰਾਹ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਸਾਵਾਦੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਦਿਅਕ ਸੱਤਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਚੋਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਪਾਉਣਗੇ।

ਨਵੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

 ਸੁਲੇਖ 'ਸਾਥੀ'

sulekh.sathi@nirankari.org

□ ਰਾਜੇਸ਼ ਚੌਪਰੀ

ਕਿਸਮਾ

ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਉਤਸਾਹਾ।
ਉਮੜੀ ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਥਾਹਾ।
ਹੋ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਨੰਦ ਭਰਪੂਰਾ।
ਸਭ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਾਰਾ।
ਆ ਗਿਆ ਕਿਸਮਾ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰਾ।

ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੇਕ, ਵੰਡ ਰਹੇ ਕੇਕ।
ਵੇਖੋ ਮਿਲ ਰਹੇ ਬੰਦੇ ਨੇਕਾ।
ਵਧਾਈ ਦਾ ਸਾਰੇ ਦਿੰਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾ।
ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਸੱਭ ਸਦ-ਵਿਉਹਾਰਾ।
ਆ ਗਿਆ ਕਿਸਮਾ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰਾ।

ਅਰਦਾਸਾਂ ਦੇ ਗਾ ਰਹੇ ਗੀਤਾ।
ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ ਪਾਕ-ਪੁਨੀਤਾ।
ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨੇ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੀਤਾ।
ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਰਦੇ ਜੈ-ਜੈਕਾਰਾ।
ਆ ਗਿਆ ਕਿਸਮਾ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰਾ।

ਡਾ: ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ 'ਆਜ਼ਟ'

ਅਨੋਖਾ ਉਪਹਾਰ

ਬ ਲਤੇਜ਼ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਾਰ ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਨੀ ਜੀ, ਮਾਮਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰੰਜਨ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਲਤੇਜ਼ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ 'ਬਿੰਟੀ ਜਮੈਟਰੀ ਬਾਕਸ ਲਿਆਏਗੀ। ਹਰੀਸ਼ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਡਿੱਬਾ, ਮਨਦੀਪ ਸੇਲੋ ਨਾਲ ਬਾਕਸਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਾਕਸਰ ਲਿਆਏਗਾ ਅਤੇ ਸੋਨ੍ਹ.....?

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਖੂਬ ਉਪਹਾਰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਜੋਕਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਡਣ ਵਾਲੀ ਪਰੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਬਲਤੇਜ਼ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆ ਰਹੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇੜੀ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ - ਆਪਣੇ ਤੋਹਹੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਪਾਰਸ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 'ਏਅਰਗੰਨ' ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੇਹਫਿਆਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਏਅਰਗੰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਉਕੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਗੰਨ ਨਾਲ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਕਈ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।"

ਹਰੀਸ਼ ਕਦ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ? ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੈਨ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਛਕ-ਛਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੀ ਐਨੀ ਤੇਜ਼ ਦੋੜਦੀ ਸੀ ਕਿ।"

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ ਸੀ।" ਨਿਰਮਲ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ।

ਸੁੰਦਰ ਬੋਲਿਆ, "ਮੇਰਾ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਡੱਬਾ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪੂਰੇ ਡੇਢ ਸੌਂ ਰੂਪਏ ਦਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚਾਕਲੇਟ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਖਾਧੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਹੈ।"

ਸੁਰੇਸ਼ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਮੋਟਾ ਤਕੜਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੱਜਿਆ ਰਿਹਾ ...।" "ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਅਭਿਤੇਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚਲ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੀਰਡ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ।

ਸੋਨ੍ਹੂ ਵੀ ਬਲਤੇਜ਼ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦ ਸੋਨ੍ਹੂ ਅਤੇ ਬਲਤੇਜ਼ ਘਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਸੋਨ੍ਹੂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਤਾ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ ਕੀ ਹੈ?"

ਸੋਨ੍ਹੂ ਨੇ ਝਟਪਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੇਰੇ ਜਨਮਦਿਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸ।"

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਲਤੇਜ਼ ਇਕਦਮ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਕਮਾਲ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਦਿਨ?"

ਸੋਨ੍ਹੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਦੋਸਤ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਯਾਦ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?" ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚਾਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਲਤੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਲਤੇਜ਼ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਿਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਮਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਰੰਜਨ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੰਜਨ ਉਸ ਲਈ ਏਅਰਗੰਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏਗਾ।

ਸੋਨ੍ਹੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਤੋਹਫਾ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਖਿਡਾਉਣੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਝੱਟ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖਿਡਾਉਣਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?"

"ਮੈਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਕਿਹਾ? ਠੀਕ ਹੈ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਕੁੱਝ ਖਿਡਾਉਣੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਵੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੇਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਦ ਕਬਾੜ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

"ਕੀ ਮਤਲਬ? ਕਿਹੜੇ ਖਿਡਾਉਣੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?"

"ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਏਅਰਗੰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਏਅਰਗੰਨ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਗੋਲੀ

ਗਾਣੀ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮਦਿਨ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤੋਹਫੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਤੋਹਫੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁਝਣਾ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਾਥੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਨ।"

ਜਦ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਸੌਨ੍ਹੂੰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਤੋਹਫਾ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਆਖਿਰ ਬਲਤੇਜ਼ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਨਾਨੀ ਜੀ, ਮਾਮਾ ਜੀ ਅਤੇ ਰੰਜਨ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਲਤੇਜ਼, ਰੰਜਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੀਦੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਗੁਬਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਛੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਾਮ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਬਲਤੇਜ਼ ਦੇ ਦੋਸਤ ਘਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਪਾਪਾ ਬੇਕਰੀ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਕੇਕ ਲੈ ਆਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਬਲਤੇਜ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਿਡਾਉਣੇ ਹੀ ਸਨ। ਖਿਡਾਉਣਿਆਂ ਦੇ ਪੈਕਟ ਫੜਦਾ ਹੋਇਆ ਬਲਤੇਜ਼ ਗੱਦਗੱਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬਲਤੇਜ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸੀ।

ਬਲਤੇਜ਼ ਉਤਸੁਕਤਾ-ਪੂਰਵਕ ਉਸ ਦੋਸਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਸਤ ਸੀ ਸੌਨ੍ਹੂੰ।

ਰਮਾ ਨੇ ਗਾਣਾ ਗਾਇਆ। ਹੇਮਾ ਅਤੇ ਨੀਤੂ ਨੇ ਨਾਚ ਕਰਕੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ।

"ਚਲ ਭਾਈ ਬਲਤੇਜ਼ ਹੁਣ ਕੇਕ ਕੱਟ। ਪੰਜ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।" ਰੰਜਨ ਬੋਲਿਆ।

ਕਈ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਵਕਤ ਸੌਨ੍ਹੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਪੈਕਟ ਸੀ। ਬਲਤੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਨਮਦਿਨ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੌਨ੍ਹੂੰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੈਕਟ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਧੰਨਵਾਦ ਸੌਨ੍ਹੂੰ! ਇਹ? ਬਲਤੇਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹਾਲਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੌਨ੍ਹੂੰ ਇਕਦਮ ਬੋਲ ਪਿਆ, "ਹਾਂ, ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਤੋਹਫਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।"

"ਵਾਹ! ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਉਸ ਦਿਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੈ।" ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਬਲਤੇਜ਼ ਨੇ ਕੇਕ ਕੱਟਿਆ ਤਾਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਵਿੱਚ 'ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੁਬਾਰਕ' ਦੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ-ਜੁਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਗੁੰਜਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਮੇਜ਼ ਤੇ ਸੱਜੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੌਨ੍ਹੂੰ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਲੰਮੀ ਚੁੱਝ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਵਾਲਾ ਅਨੋਖਾ ਪਰਿੰਦਾ ਸਾਰਸ

ਸਾ ਰਸ ਇੱਕ ਅਨੋਖਾ ਜਲਚਰ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਝੀਲਾਂ, ਤਲਾਬਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪੰਛੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਚੁੱਝ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖੰਭਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਭੁਰਾ ਅਤੇ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਝ ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪੀਲੇ, ਸਫੈਦ, ਕਾਲੇ, ਲਾਲ ਧੱਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲਕਲਕ, ਗਲਗ, ਘੋਘਿਲ, ਜਾਘਿਲ ਅਤੇ ਗਬਰ ਆਦਿ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 3 ਤੋਂ 5 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਛੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਨਸਲਾਂ ਖੋਜ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਨਾਲ ਇਹ ਪਰਿੰਦਾ ਮੱਧ ਯੂਰਪ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਰਮ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਰਿੰਦੇ ਦੀ ਉਡਾਣ ਐਨੀ ਸੁੰਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਸਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਛੀ ਉਡਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਾਦਾ ਇਕ ਵਾਰ 2 ਜਾਂ 3 ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਸਫੈਦ, ਪੀਲਾ ਜਾਂ ਢੁਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਦ ਆਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕੁੱਦਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਡੱਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਇਹ ਬੱਚੇ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਖੁਦ ਭਾਲਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਪੰਛੀ ਆਪਣਾ ਆਲੂਣਾ ਨਦੀ, ਝੀਲ, ਤਾਲਾਬ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਘਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਲੂਣਾ ਲੱਕੜੀ ਦੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ- ਸੀਖਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਰ ਮਾਦਾ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਆਲੂਣੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ-ਚੌੜਾਈ ਵਧਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਰ-ਮਾਦਾ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਗ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਵਰਖਾ ਦਾ ਮੌਸਮ ਜਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਖੂਬ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਢੂਜੇ ਨਾਲ ਚੁੱਝ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਮੱਧਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਸ

ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਰ, ਖੇਤ, ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਗੱਖਿਆ ਬੜਾ ਚੌਕੰਨਾ ਹੋ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਰ ਮਚਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਆਪਣੀ ਗੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਝ ਇਹ ਪੰਛੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਗੱਖਿਅਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵੱਲ ਧੱਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ

□ ਘੰਗੀਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਸੜ੍ਹਾ ਤੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਉਤੱਤਰ : ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਸੜ੍ਹਾ ਤੇ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧੁਨਿ ਹਵਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਦਰਮਾ ਤੇ ਪੁਲਾੜ-ਯਾਤਰੀ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਰੋਡਿਊ-ਤਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਤੇਲ-ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰ ਕੁਝ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਟੈਂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਂ ਕੁਝ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦਰ ਦਾਬ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਂਕਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦਾਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾਬ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾਬ ਵੱਲ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਟੈਂਕਰਾਂ ਦਾ ਢੱਕਣ ਠੀਕ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਬਸ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਰੱਖੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਬਸ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਛੱਤ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਮਾਨ ਵੀ ਉਸੇ ਵੇਗ ਨਾਲ ਬਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਗ ਨਾਲ ਬਸ ਅਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਬਸ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਛੱਤ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਮਾਨ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਛੱਤ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਡਿਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਹਨੂੰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਰੋਦੇ ਸਮੇਂ ਨਵਜਾਤ ਸਿਸੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਡੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ ?

ਉਤੱਤਰ : ਦਰਅਸਲ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ - ਆਪਣਾ ਅਲਗ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੰਡੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵਜਾਤ ਸਿਸੂ ਰੋਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੰਡੂ ਨਹੀਂ ਵਹਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੰਡੂ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨਵਜਾਤ ਸਿਸੂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਚਾਰਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੀਵਨ ਹੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ

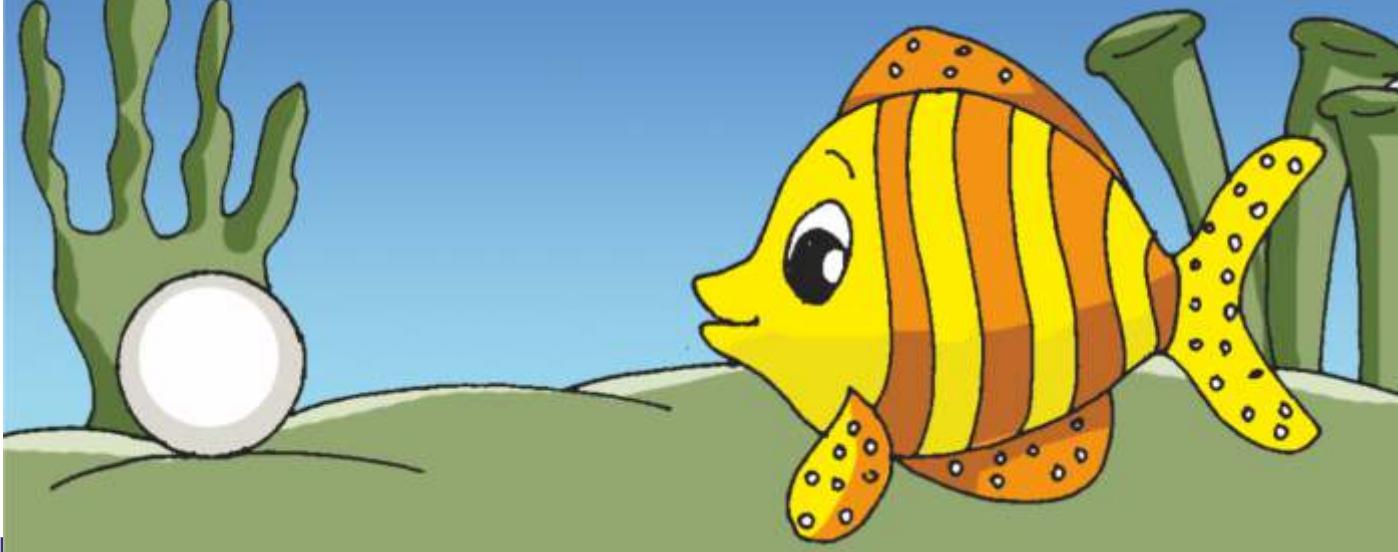
ਪਾਣੀ ਬਿਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਹ ਨਾ ਆਵੇ,
ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਵੇ।
ਹੀਰੇ ਵਰਗੀ ਅੱਖ ਉਸਦੀ ਲਗਦੀ ਬੜੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ,
ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਬਹੁਤ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।
ਸੋਚੋ, ਸਮਝੋ ਲਾਵੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ,
ਬੁੱਝੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ?

ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਜਲ ਦੀ ਰਾਣੀ,
ਜੀਵਨ ਹੀ ਜਿਸਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ।
ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
ਫਿਰ ਉਹ ਮੁੜ ਨਾ ਜਾਂਅ ਪਉਂਦੀ ਹੈ।
ਸੋਚੋ, ਸਮਝੋ ਲਾਵੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ,
ਬੁੱਝੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ?

ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਜਦ ਉਹ ਤਾਰੀ ਲਾਵੇ,
ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਨੂੰ ਜਾਵੇ।
ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਰ ਉਹ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛੁਪ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸੋਚੋ ਸਮਝੋ ਲਾਵੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ,
ਬੁੱਝੋ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ?

ਗਲਫ਼ੁੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹ ਉਹ ਲੈਂਦੀ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਝ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿੰਦੀ।
ਹੱਥ ਨਾਲ ਜੇ ਫੜੀਏ, ਫਿਸਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
ਜਾਲ ਚ ਪਰ ਉਹ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸੋਚੋ, ਸਮਝੋ ਲਾਵੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ,
ਮੱਛਲੀ ਹੈ ਬੱਚਿਓ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ।

ਸੀਪ ਦਾ ਮੋਤੀ

ਇ ਕ ਸੀ ਮੱਛੀ। ਉਹ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਸੁਨਹਿਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੋਨਾ ਮੱਛੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ ਸੀ। ਸੋਨਾ ਮੱਛੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਲੰਬਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਪੂਛ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਝਾਲਰ ਸੀ। ਸੋਨਾ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ-ਘੁੰਮਦੇ ਇਕ ਮੋਤੀ ਮਿਲਿਆ। ਮੋਤੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਸੋਨਾ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਿਰੋ ਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਵਾਂ ਪਰ ਅੰਤਰਾਤਮਾ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ''ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੋਤੀ ਗਵਾਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੋਤੀ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਪਤਾ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਸੌਂਪ ਦੇਵਾਂ।''

ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਸੋਨਾ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਮੋਤੀ ਦੇ

ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਨਿਕਲ ਪਈ। ਉਹ ਕੁਝ ਅਗੇ ਵਧੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਗੋਲ ਮੇਟੇ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਆਕਟੋਪਸ ਦਿਖਾਈ ਦਿਤਾ। ਸੋਨਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ— 'ਕਿਉਂ ਭਾਈ, ਆਪ ਦਾ ਇਹ ਮੋਤੀ ਕਿਤੇ ਗਵਾਚ?

ਆਕਟੋਪਸ ਨੇ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਮੋਤੀ ਦੀ ਚਮਕ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਲਲਚਾਇਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਪਰ ਅੰਤਰਾਤਮਾ ਨੇ 'ਨਾ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਨਾ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਵਾਪਸ ਕਰਦੇ ਕਿਹਾ - 'ਮੋਤੀ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ' ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਅਗੇ ਵਧ ਗਿਆ।

ਸੋਨਾ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗੇ ਵਧੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦੂਰ ਚੱਲੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ਕ ਮੱਛੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਮੱਛੀ ਦੇ ਕਈ ਲਟਕਣਾਂ ਸਨ। ਸੋਨਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕਿਆ। ਪਾਰਦਰਸ਼ਕ ਮੱਛੀ ਰੁਕੀ ਅਤੇ ਬੋਲੀ— ਸੋਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ?

ਸੋਨਾ ਨੇ ਮੌਤੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ
-'ਕੀ ਇਹ ਮੌਤੀ ਤੇਰਾ ਹੈ?'

'ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਮਤੀ ਮੌਤੀ ਭਲਾ
ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਉਂਦੀ? ਭੈਣ ਇਹ ਮੌਤੀ ਮੇਰਾ
ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਅਗੇ ਵਧ ਗਈ।

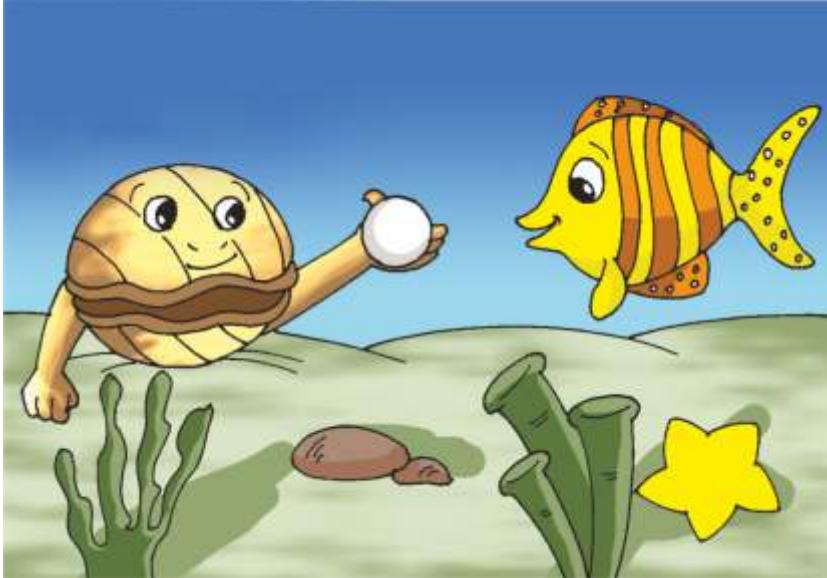
ਸੋਨਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ਕ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ
ਰਹਿ ਗਈ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੌਤੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ
ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਗੇ ਵਧੀ।
ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ
ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ
ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਸੋਨਾ ਨੇ
ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ। ਉਹ ਅਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਅਗੇ
ਵਧੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਿਰਾਸ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ
ਸੀਪ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੀਪ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ।
ਉਹਨੂੰ ਮੌਤੀ ਵਿਖਾਇਆ। ਸੀਪ ਨੇ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕੇ
ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਕਿਹਾ - 'ਮੌਤੀ ਮੇਰਾ ਹੈ।'

'ਤਾਂ ਆਪ ਆਪਣਾ ਮੌਤੀ ਲੈ ਲਓ। ਮੈਨੂੰ ਮੌਤੀ ਦਾ
ਮਾਲਿਕ ਮਿਲ ਗਿਆ।' ਸੋਨਾ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

'ਮੈਂ ਇਹ ਮੌਤੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਮੌਤੀ ਤੂੰ
ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਮੌਤੀ ਹੋਰ ਬਣਾ
ਲਵਾਂਗੀ।'

'ਆਪ ਮੌਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੋ?' ■

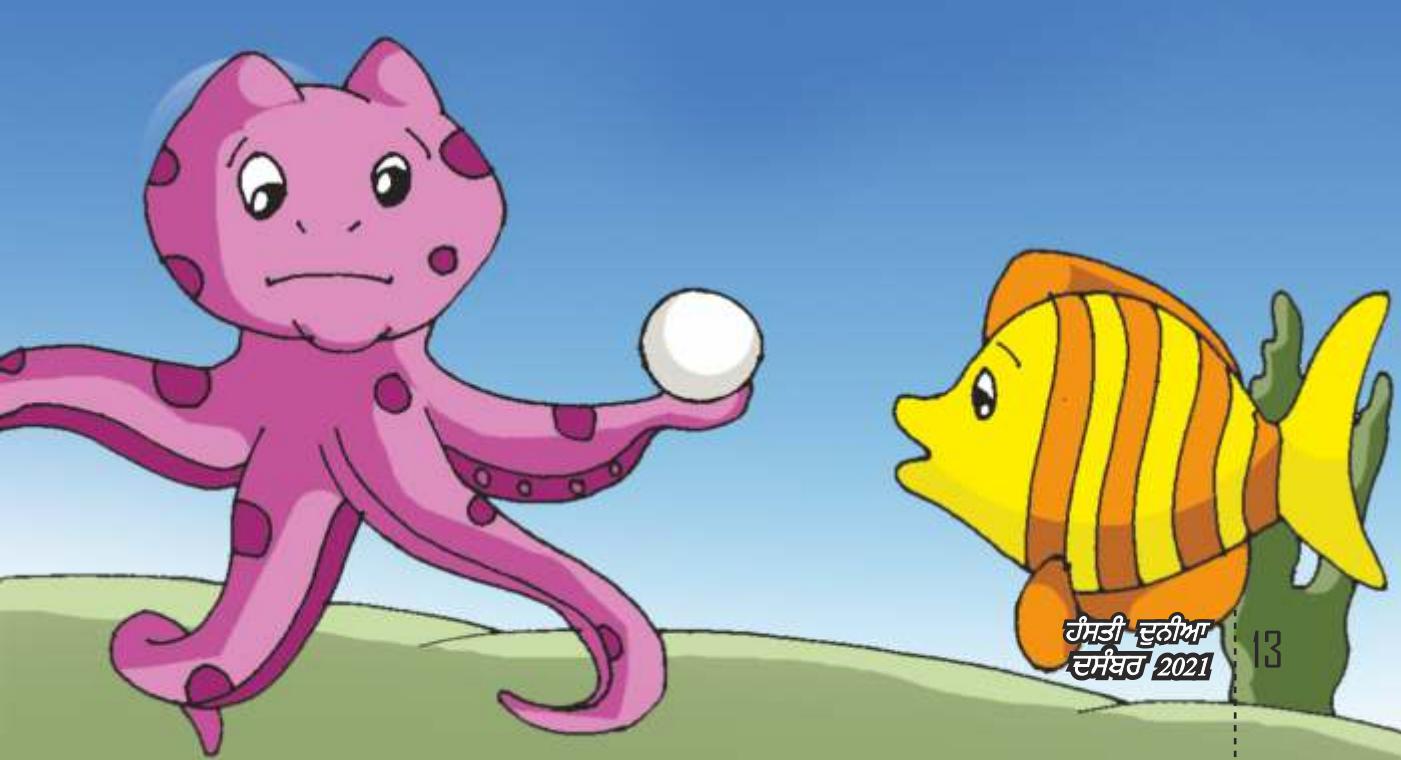

'ਹਾਂ।'

'ਕਿਵੇਂ?' ਸੋਨਾ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਕੀ
ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੋ?' ■

'ਨਹੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਪ ਦੇ
ਛਿਲਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਕੋਈ
ਬਾਹਰੀ ਕਣ ਦਾਖਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਚੁੰਮਦਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੌਤੀ ਦੇ ਢ੍ਵ ਦਾ
ਰਿਸਾਵ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੌਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ।' ਸੀਪ ਨੇ ਐਨਾ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਗੇ ਵਧ ਗਈ।

ਸੋਨਾ ਨੇ ਮੌਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਿਰੋ ਕੇ ਗਲ ਵਿੱਚ
ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀ। ■

ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਮੱਛਲੀ (Sting Ray)

ਵਿ ਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਇਕ ਸਮੁਦਰੀ ਮੱਛਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਕੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 'ਸਟਿੰਗ ਰੇ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਸ਼ਣਕਟਿਬੰਧੀਆ, ਉਪਉਸ਼ਣਕਟਿਬੰਧੀਆ ਅਤੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਕੈਂਡੀਨੇਵਿਆ ਤੱਕ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 100 ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਾਤੀਆਂ ਉਪਰਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿੰਤੂ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ 120 ਮੀਟਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਤੀਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਗਰ ਤਲ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮਤਲਬ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕੁਸ਼ਲ ਤੈਰਾਕ ਮੱਛਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਮੀਨਪੰਥ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਤੈਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਅਗਲ-ਬਗਲ ਪੂਛ

ਹਿਲਾਊਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਪ੍ਰਥ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਉਪਰ ਲੈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਤਲਵਾਰ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਕਾਂਟਾ ਸਕ੍ਰੀਆ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਕੰਡਾ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਕੰਡਾ 40 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਲੰਬਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਲੇ ਕੰਡੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਰੀ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਦਾ ਬਲਕਿ ਉਸਦਾ ਮਾਂਸ ਵੀ ਕੱਟ-ਫੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤਲ ਤੇ ਪਈ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਮਾਨਵ ਦਾ ਪੈਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੈਰ ਐਨਾ ਕੱਟ-ਫੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਂਕੇ ਲਗਵਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਵਿਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਜਲਨ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਧੜਕਣ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਿਸ਼ ਹਿਰਦੇ ਅਤੇ ਤੰਤ੍ਰਿਕਾ ਤੰਤਰ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਕੰਡਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਛਲੀ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਕੰਡਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਜਖਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਜਖਮੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏ.ਟੀ.ਐਸ. ਦਾ ਇੰਜੇਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਛਲੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਬੱਚਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੀ ਸ਼ਰੀਰਿਕ ਬਨਾਵਟ ਜਨਰਲ ਸਮੁੱਦਰੀ ਮਛਲੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਚਪਟਾ ਅਤੇ ਭਿਸਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਵਿਆਸ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 4 ਮੀਟਰ 35 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਵਜਨ ਵੀ 680 ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 340 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦਾ ਰੰਗ ਗ੍ਰੇ ਅਤੇ ਕਥਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸ ਤੇ ਸਫੇਦ ਧੱਬੇ ਅਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਜਿਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਪੇਟ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਫੇਦ ਅਤੇ ਕਰੀਮ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਸਤਹ ਚਿਕਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਪੂੰਛ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸਦੀ ਪੂੰਛ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂੰਛ ਵਿੱਚ ਇਕ ਲੰਬਾ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਕੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਕੰਡਾ ਆਮਤੌਰ 7.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 10 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਕਦੇ-ਕਦੇ 40 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਲੰਬੇ ਵਿਸ਼ੇਲੇ ਕੰਡੇ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਮੀਨਪੰਖ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਲਾ ਕੰਡਾ ਇਕ ਵੱਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸਕਿਨ ਦੰਦ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੀ ਸਕਿਨ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਕੰਡਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਵਾਂ ਕੰਡਾ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ ਕੰਟਕ ਰੇ ਦੇ ਕੰਡੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਨਵਾਂ ਕੰਡਾ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਕੰਡਾ ਨਹੀਂ ਢਿੱਗਦਾ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਪੂੰਛ ਤੇ ਇਕ ਹੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕੰਡੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਸਾ ਖੇਡਾ

ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਿਹੁੰਦਿਆਂ ਬੰਬ
ਮਿਲ ਗਏ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਲਿਆ -

ਚਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।
ਦੂਜਾ ਬੋਲਿਆ -

ਹਾਂ-ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇਕ
ਫੱਟ ਗਿਆ ਤਾਂ?

ਤੀਜਾ ਬੋਲਿਆ -

ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਦੇ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ : ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ
ਕਿਰਾਇਆ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ
ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ
ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ
ਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ
ਹੈ?
ਕਿਰਾਇਦਾਰ : ਜੇਕਰ
ਪਿਛਲੇ
ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ
ਚੱਖਟ ਤੋੜ ਕੇ
ਨਾ ਵੇਚਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ
ਨਾ ਮਿਲਦਾ।

ਅਧਿਕਾਰੀ : (ਆਪਣੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਨੂੰ) ਸਮਝ ਵਿੱਚ
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਦ ਅਕਲ ਵੰਡੀ ਜਾ
ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਸੀ?

ਅਸਿਸਟੈਂਟ : ਸਾਹਿਬਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ
ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਦੌਰੇ
ਤੇ ਸੀ।

ਅਧਿਆਪਕ, (ਕਿਤਾਬ ਖੋਲਦੇ
ਹੋਏ) ਕਲਪਨਾ ਦੱਸੋ,
ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹਾ
ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਕਲਪਨਾ : ਸਰ, ਆਪ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸੇ
ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸੀ।

ਬੱਚਾ : ਦਾਦਾ ਜੀ, ਆਪ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ
ਸਫੈਦ ਅਤੇ ਆਪ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲ
ਕਾਲੇ ਕਿਉਂ ਹਨ?

ਦਾਦਾ ਜੀ : ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਮੇਰੇ
ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਛੋਟੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਨੇ ਬੜੇ ਤੇਜ਼ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ
ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਸਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ -
ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਗੱਡੀ ਹੁਣ
ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ।

ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ ਬੋਲਿਆ -
ਘਬਰਾਉ ਨਹੀਂ, ਇਹੀ ਟਿਕਟ
ਚੌਹੀ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨੇਤਾ : (ਭਾਸਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ) ਅਸੀਂ ਇਸ
ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਦੇ
ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉਠੁੱਟ ਕੇ ਬੋਲਿਆ -
ਆਪ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ
ਲੜਦੇ?

ਨੇਤਾ ਜੀ : ਮੈਨੂੰ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਬਸ ਕੰਡਕਟਰ :

ਕੇਵਲ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ
ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ
ਹੀ ਅੱਧੀ ਟਿਕਟ ਤੇ
ਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਹਨ।

ਇੱਕ ਲੜਕਾ :

ਮੈਂ 11 ਸਾਲ, 11 ਮਹੀਨੇ
ਅਤੇ 29 ਦਿਨ ਦਾ ਹਾਂ।

ਕੰਡਕਟਰ : ਤੇਰਾ ਬਾਰਹਵਾਂ ਸਾਲ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਏਗਾ?

ਲੜਕਾ : ਜਦ ਮੈਂ ਬਸ ਤੋਂ ਉਤਰਾਂਗਾ ਤਦ।

ਸੇਠ ਸਾਹਿਬ : (ਨੌਕਰ ਨੂੰ) ਸਾਂਮ੍ਰਾਜ਼ ਦਿਹ ਇਹ ਬਿਜਲੀ
ਦਾ ਤਾਰ ਤਾਂ ਪਕੜ।

ਨੌਕਰ : (ਝਟਕਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਦ) ਮਾਲਿਕ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਰੰਟ ਹੈ।

ਸੇਠ ਸਾਹਿਬ : ਠੀਕ ਹੈ ਸਾਂਮ੍ਰਾ, ਮੈਂ ਇਹੀ ਪਤਾ
ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਗੁਜ਼ੂ : ਰਮੇਸ ਕੀ ਤੇਰਾ ਦੰਦ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਦਰਦ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਰਮੇਸ : ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ।

ਸੋਹਨ : (ਮੋਹਨ ਨੂੰ), ਯਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ ਤੱਕ ਲਈ ਸੇ
ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਦੇ ਦਿਓ।

ਮੋਹਨ : ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਸੋਹਨ : ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਕਦ ਹੀ ਦੇ ਦਿਓ।

- ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ - ਮੈਂ ਆਪਣੇ
ਪਹਿਲੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਨਾਂ 'ਅੰਤਰੰਜਨ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ
ਦੁਸਰੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸੰਤਰੰਜਨ'
ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੀਸਰੇ
ਦਾ ਕੀ ਰੱਖਾ?

- ਤੂੰ ਤੀਸਰੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਦੰਤਮੰਜਨ' ਰੱਖ ਦੇ।
- ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਬੱਸ ਚਲਾਉਂਦੇ ਵੇਖ
ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਮੈਨ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਡਾਇਰੀ
ਕੱਢ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ
- ਆਪ ਦਾ ਨਾਮ?

ਡਰਾਈਵਰ : ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਹੈ -

ਕਪਾਲਾਮਾ ਚੰਦਰਾ ਤਸਕਲ
ਕਾਤਰਜੀਮਿਊ ਨਾਕੂ ਦਾ ...
ਪੁਲਿਸ ਮੈਨ ਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ
ਟੇਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ -
ਬਸ ਬਸ ਅੱਗੇ ਜਾ,
ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਔਨੀ ਤੇਜ਼
ਗੱਡੀ ਨਾ ਚਲਾਵੀ।

ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਰੇਲ ਦੇ ਡਿੱਬੇ
ਵਿੱਚ ਉਪੱਤ ਵਾਲੀ ਬਰਬ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਦੂਕ ਰੱਖਣ
ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੀ ਅੋਰਤ ਬੋਲੀ -
ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਰੱਖੋ ਕਿਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਉਪੱਤ
ਨਾ ਢਿੱਗ ਜਾਵੇ।

ਉਹ ਆਦਮੀ ਬੋਲਿਆ -
ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟਣ
ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਸਾਮ ਬਿਲਦਾਨੀ

ਹੋਰੀ ਦੁਨੀਆ
ਦਸੰਤਰ 2021

ਬੁਝਾਰਤਾਂ

1. ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਬੁਲਾਓ ਮੈਂ ਆ ਜਾਵਾਂਗੀ,
ਨਾ ਭਾਜ਼ਾ ਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਵਾਂਗੀ।
ਪਰ ਹਰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੀ,
ਫੜ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਾਉਗੇ।
ਮੇਰੇ ਬਿਨ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੋਗੇ।

2. ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਪੀਏ,
ਮੈਨੂੰ ਪੀਣਾ ਹਰਦਮ ਚਾਹੁੰਦੇ।
ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹੋ,
ਭਾਵ ਬਣਾਂ ਤਾਂ ਭਰਦੇ ਵੀ ਹੋ।

3. ਭਾਰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ,
ਜਗ੍ਹਾ ਘੇਰਣਾ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦਾ।
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਰਿਸਤਾ,
ਹਰ ਥਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

4. ਉਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਹਿੰਦਾ ਹਾਂ,
ਹਰ ਬਰਤਨ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਵੇਖੋ ਮੈਨੂੰ ਡੇਗ ਨਾ ਦੇਣਾ,
ਵਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਭਰਨਾ।

5. ਲੋਹਾ ਖਿੱਚਾਂ ਔਸੀਂ ਤਾਕਤ ਹੈ,
ਪਰ ਰਬੜ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ।
ਮੇਰਾ ਖੇਡ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ,
ਗਵਾਚੀ ਸੂਈ ਵੀ ਮੈਂ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ।

6. ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਾਂ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ,
ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ।
ਰੋਕ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ,
ਜਦਕਿ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਾਂ ਚਲਦਾ।

7. ਗੋਲ-ਗੋਲ ਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਦਾਣੇ,
ਜੋ ਵੀ ਖਾਏ ਉਹ ਪਹਿਚਾਣੇ।
ਖਾਣ ਲੱਗੇ, ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਖਾਈ ਜਾਏ,
ਸਵਾਦ ਬਸ ਲੂੰਮੜੀ ਹੀ ਜਾਣੇ।

8. ਇਕ ਮਤੀਰਾ ਹੈ ਚਮਕੀਲਾ,
ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੀਲਾ-ਪੀਲਾ।
ਪਲ-ਪਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ,
ਪੰਦਰਾਂ ਰੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ।

9. ਸਦਾ ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਾਵਾਂ,
ਵਰਖਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਮੈਂ ਆਵਾਂ।
ਜਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੈਲਾਵਾਂ,
ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮੈਂ ਚੜ ਜਾਵਾਂ।

10. ਮਿੱਠੇ-ਮਿੱਠੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਉਂਦੀ,
ਮੇਰੀ ਬੋਲੀ ਸਭ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀ।
ਜੇ ਕੋਈ ਲੱਭਣ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦਾ,
ਝਟ ਪੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਲੁਕ ਜਾਂਦੀ।

ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇਰ

1. ਹਵਾ, 2. ਪਾਣੀ, 3. ਗੈਸ, 4. ਦੂਵ,
5. ਚੁੰਬਕ, 6. ਸਮਾਂ, 7. ਅੰਗੂਝ, 8. ਚੰਦਰਮਾ,
9. ਛੱਤਰੀ, 10. ਕੌਇਲ

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤਰੀ

(ਮਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਈ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੈਸਿਲ ਉਠਾਉ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਚਿੰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਤਤਰ ਲਿਖਦੇ ਜਾਓ।)

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 : “ਖੂਬ ਲੜੀ ਮਰਦਾਨੀ ਵੋ ਤੇ ਝਾਂਸੀ ਵਾਲੀ ਰਾਣੀ ਥੀ।” ਇਹਨਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਰਾਣੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 : ਕੈਥੋਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਸਟੋਂਟ ਕਿਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 : ਕਿਸ ਮਹਿਨੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 : ਕਿਸ ਸੰਗੀਤ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਖਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 : ਕਿਸ ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਅਕਬਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 : ‘ਨਿਸ਼ਾਨ ਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਣ ਸਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7 : ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ ਮਰਾਠੀ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8 : ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਪਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9 : ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇਲ ਰਿਫਾਇਨਰੀ ਆਸਾਮ ਦੇ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 : ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11 : ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਤੇ ਚੜਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਕੌਣ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 12 : ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਬੋਨਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 13 : ਏਸੀਆ ਦੇ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਬੁਰਨੇਈ ਡਾਲਰ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ 14 : ਮੁੰਬਈ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ

(ਸਹੀ ਉਤਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੇਖ)

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ - ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੱਚਿਓ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ
ਗਰੂਤਵਾਕਰਸਣ ਬਲ ਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ
ਪਿਛਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਖਿਆਲ ਨੇ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸੇਬ
ਆਖਿਰ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਛਿੱਗਾ
ਉਪਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ?

ਹਾਂ, ਮੈਡਮ ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ
ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਵਾਹ! ਵੀ ਗੱਲ ਹੈ।

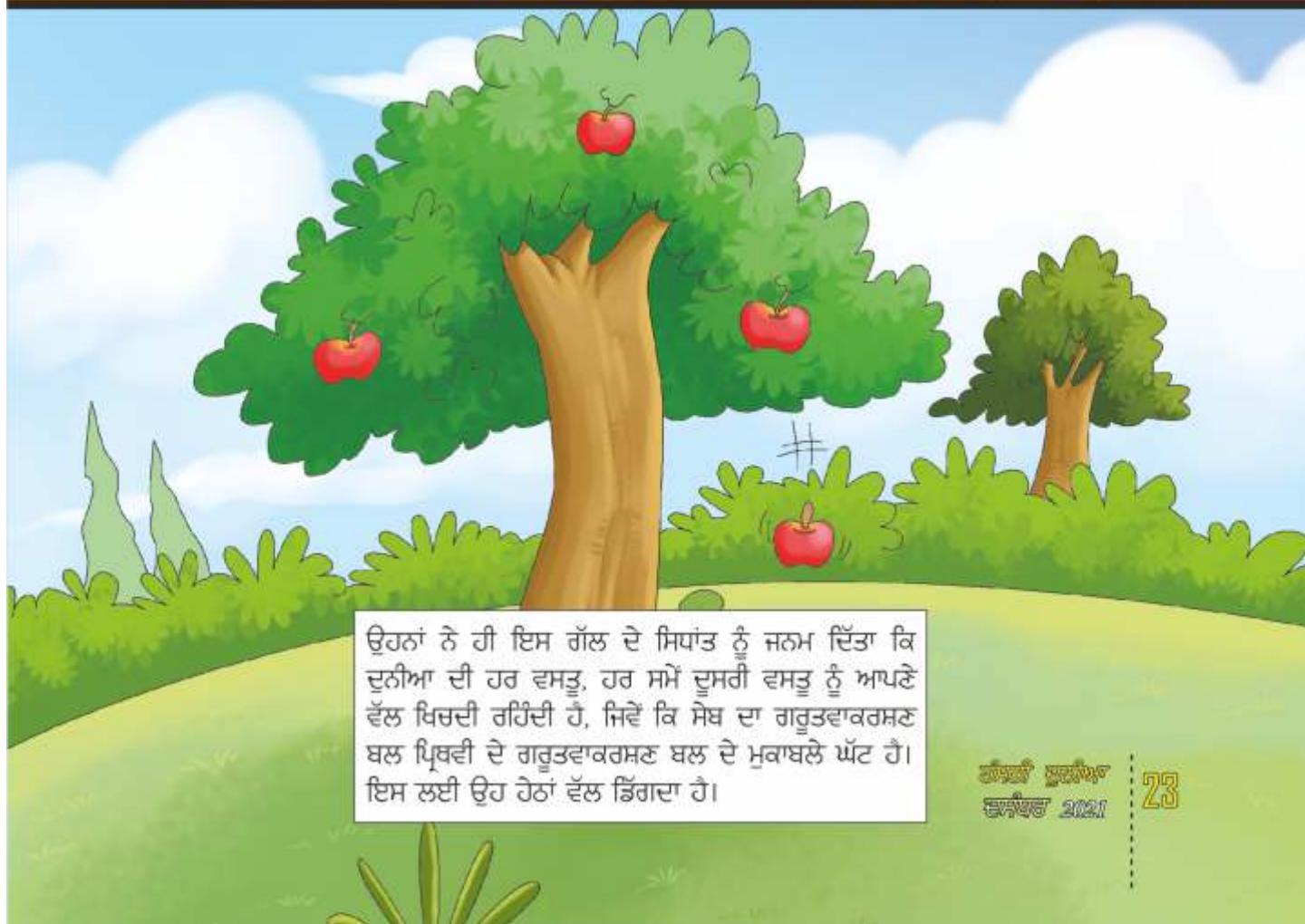
ਅਰੇ ਬੱਚਿਉ
ਸੋਰ ਨਾ ਕਰੋ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਉਹ ਐਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ ਕਿ
ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ
ਦਾ ਉਤੱਤੇ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਖਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖੋਜ ਕੱਢੀ। ਤਦ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ
ਆਈ ਕਿ ਗਰੂਤਵਾਕਰਸ਼ਣ ਬਲ ਵੀ ਕੁੱਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ
ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਰ ਵਸਤੂ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੂਸਰੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਵੱਲ ਖਿਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੇਬ ਦਾ ਗਰੂਤਵਾਕਰਸ਼ਣ
ਬਲ ਪ੍ਰਿਵਵੀ ਦੇ ਗਰੂਤਵਾਕਰਸ਼ਣ ਬਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ।

ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਝੂ

J

ਰਮਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਉਤੇ ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਮੋਟੂ ਬਾਂਦਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥੇਟੇ ਦਾ ਨਾਂ ਛੁਟਕੂ ਬਾਂਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਛੁਟਕੂ ਬਾਂਦਰ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਦਲ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਿੜ੍ਹਿਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਪਮੁਹਾਰਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਥੇਮਤਲਬ ਦੀਆਂ ਸ਼ਗਰਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾਪਿੰਡਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਨਵਜਨਮੀ ਧੀ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਬਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੁਟਕੂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾਪਿੰਡਿਆਦਾ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕੱਠਾ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਛੁਟਕੂ ਦੇ ਮਾਤਾਪਿੰਡਿਆਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਦੇਦੁਲਾਰਦੇ। ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਪੇਟੀ ਕਰ ਬਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਕਦੇ ਉਹ ਭੁੱਖ ਲੱਗਿਆਂ ਰੋਣ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਰੱਖੀ

ਬਾਂਦਰੀ ਭੱਜੀ-ਭੱਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਉਠ ਕੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਛੁਟਕੂ ਬਿਕਲ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਇਸੇ ਗੱਲੋਂ ਚਿੜ੍ਹੂ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਚਿੰਟੂ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੇ ਘੁਰਨੇ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਜਾ ਪਈ। ਰੂੰ ਦੇ ਗੋਹੜੇ ਵਰਗੇ ਚਿੱਟੇ-ਚਿੱਟੇ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਛਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਚਿੰਟੂ ਖਰਗੋਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਕੋਲ ਛੁਟਕੂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਨੇ ਛੁਟਕੂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਬਣੇ। ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਵਰਗੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਛੂਲ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਨ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਬੈਠੀ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੌਚਿਆ ਕਿ ਮਾਂ ਇਸ ਭੈੜੀ ਜਿਹੀ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਨੂੰ ਗੋਦੀਓਂ ਲਾਹ ਕੇ ਥੱਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਟਕ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕਦੀ? ਉਹ ਭਰਿਆਪੀਤਾ ਜਿਹਾ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆਂ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਛੁਟਕੂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਖੰਡੀ ਆਸਰੇ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬੁੱਢੀ ਭੂਰੀ ਲੁੰਬੜੀ ਦੀ ਪੁੱਛ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕੋਝੀ ਸ਼ਗਰਤ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਉਹ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਬੁੱਢੀ

ਭੁਗੀ ਲੰਬੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਹ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਰੁਖ ਤੋਂ ਪੱਤੇ ਤੋੜ-ਤੋੜ ਕੇ ਲੰਬੜੀ ਉਤੇ ਸੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖਿਰ ਜਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਚੀ ਲੰਬੜੀ ਭੁਗੀ ਖੁੰਡੀ ਆਸਰੇ ਤੁਰਦੀ-ਤੁਰਦੀ ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਲੰਬੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਛੁਟਕੂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਵਖਿਆਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮੀ ਘਰ ਆਏ ਛੁਟਕੂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਥਿੰਦਾ ਘੜਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਮਾਂਪਿਓ ਦੀਆਂ ਸਮਝਾਉਤੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਬੇਧਿਆਨਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੀ ਭੈਣ ਨਿੱਕੇ ਬਾਂਦਰੀ ਨਾਲ ਪੰਗੇ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਛੁਟਕੂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਦੀ ਬਿੱਚ-ਧੂ ਨਾਲ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਰੱਖੀ ਬਾਂਦਰੀ ਛੁਟਕੂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਪਰ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਅਹੁ ਗਿਆ - ਅਹੁ ਗਿਆ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੱਗਾ ਬਾਘ ਇੱਕ ਸ਼ਾੜੀ ਹੇਠਾਂ ਪਿਆ ਅਗਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੁਟਕੂ ਤੁਰਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਸ਼ਾੜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਬਾਘ ਨਾਲ ਇੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨ ਕਰ ਆਇਆ। ਛੁਟਕੂ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਬਾਘ ਦੀ ਪੂਛ ਨੂੰ ਜੋਰ ਦੀ ਝਟਕਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਰੁੱਖ ਉਤੇ ਜਾ ਚਿੜਿਆ। ਬੱਗੇ ਬਾਘ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਵੇਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਚਾਨਕ ਬਿੱਚੀ ਗਈ ਪੂਛ ਦਾ ਦਰਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਗੀਰ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਵਾਂਗ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਬੋੜਾ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ

ਦੋਬਾਰਾ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ ਪਰ ਅੱਧ-ਖੁੱਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੌਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਆਉਣ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਅੱਧ-ਖੁੱਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਛੁਟਕੂ ਬਾਂਦਰ ਹੇਲੀ-ਹੋਲੀ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਉਤਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਛੁਟਕੂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਚਲਾ ਹੋ ਕੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਛੁਟਕੂ ਬਾਂਦਰ ਪੰਗ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੱਗੇ ਬਾਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਛਰਤੀ ਨਾਲ ਝੱਪਟਾ ਮਾਰਿਆ। ਬੱਗੇ ਬਾਘ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਛੁਟਕੂ ਮੁੜ ਰੁੱਖ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੱਜਿਆ। ਰੁੱਖ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਛੁਟਕੂ ਦੀ ਪੂਛ ਬਾਘ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ੍ਹੀ ਗਈ। ਛੁਟਕੂ ਨੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਟਾਹਣੇ ਨੂੰ ਜੋਰ ਦੀ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਪਰ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਛੁਟਕੂ ਤਾਂ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੂਛ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਬੱਗੇ ਬਾਘ ਦਿਆਂ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਛੁਟਕੂ ਬਾਂਦਰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਨੁਚਕਦਾ ਦਰਦ ਨਾਲ ਕਗਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਬੱਗਾ ਬਾਘ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਦਹਾੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੁਟਕੂ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਢੁਜੇ ਰੁੱਖ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੜੀ ਮੁਸਕਲ ਨਾਲ ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ। ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਪੂਛ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜ ਗਈਆਂ। ■

ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲਾਡ ਲਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਮੈਨੂੰ ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਸ਼ੁਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪੜਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਮਿਨਨਤ ਤੇ ਵਿਸਵਾਸ ਜਤਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

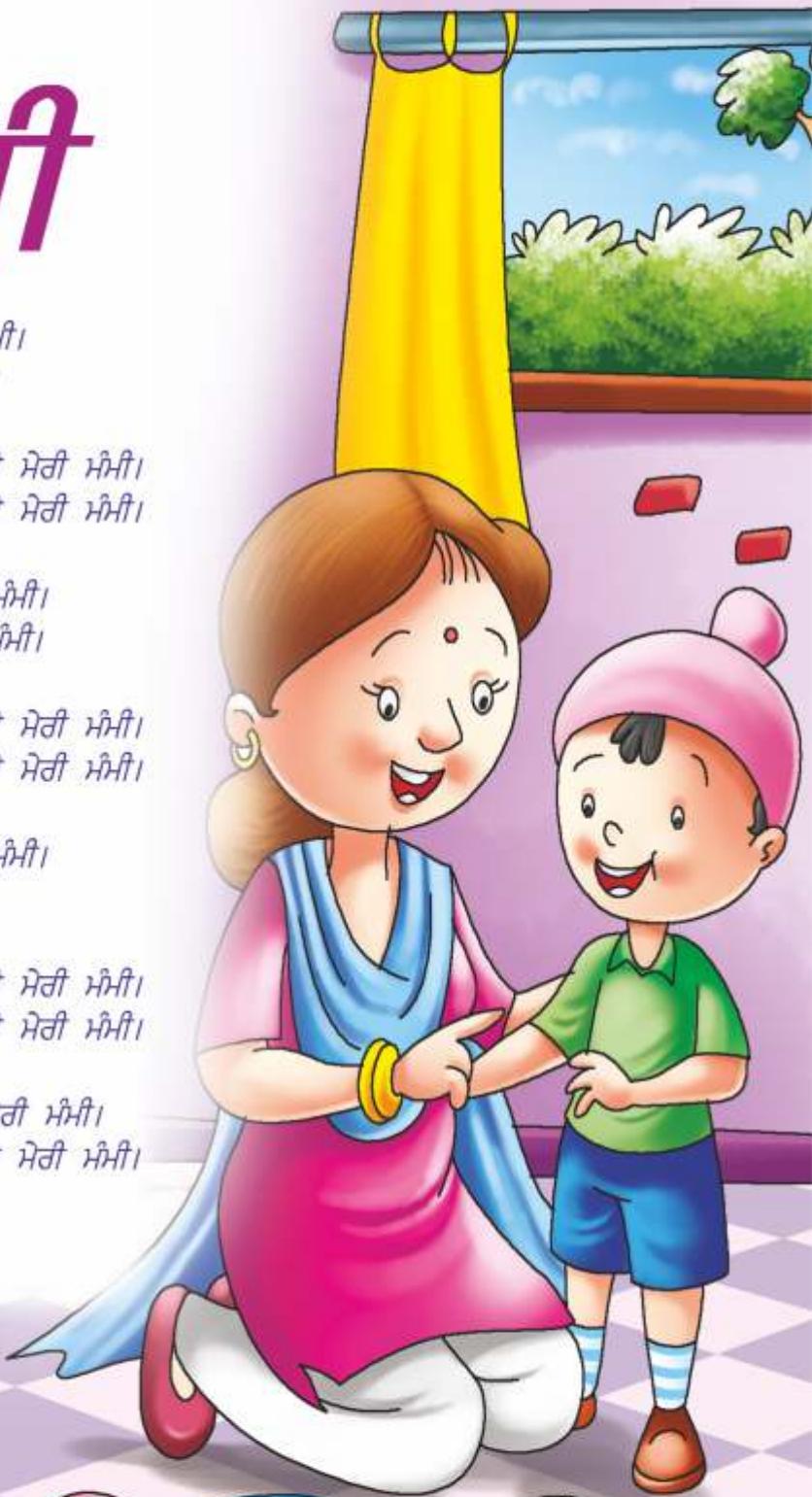
ਨਕਲ ਦੇ ਅੱਗੁਣ ਗਿਣਵਾਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਪੜਾਈ 'ਚ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਆਦਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਛੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁਸਕਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਸਭ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਥਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।
ਪ੍ਰੇਮੀ' ਚੰਗੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ

- ★ ਸਮੁੰਦਰ ਜਾਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿਚਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਜ਼ਹੰਸ (ਵਿਉਪਿੰਗ ਕ੍ਰੇਨ) ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੰਛੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ★ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- ★ ਕੋਬਰਾ ਸੱਪ ਦੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਚਹਿਰ ਨਾਲ 150 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ★ ਗੰਡੇਆ ਆਪਣੇ ਵੱਚਨ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਚਨ ਖਿੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ★ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੈਕ੍ਰੂਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੌਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਖਾੜਨ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੋਣ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
- ★ ਮੱਛਰ ਆਪਣੇ ਵੱਚਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੂਨ ਪੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ★ ਕੁੱਝ ਰੁੱਖ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦੇ, ਅੱਗ ਉਗਲਦੇ ਅਤੇ ਧੂਆਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।
- ★ ਸੈਪੋਡਿੱਲਾ ਨਾਮਕ ਰੁੱਖ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕੇ ਚਿਖੁੰਗਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ★ ਸਟ੍ਰਾਬੋਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬੀਜ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ★ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦੱਖਣ ਕੇਰੀਆ ਵੀ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ★ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ (ਪੁਰਾਤਨ) ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਰਿਗਵੈਦ ਹੈ।
- ★ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 23 ਜੁਲਾਈ, 1927 ਨੂੰ ਮੁਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।
- ★ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਰੁੱਖ 'ਬਾਂਸ' ਹੈ।
- ★ ਨਾਰਵੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਨੂੰ 12 ਵਜੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੂਰਜ ਚੜਦਾ ਹੈ।
- ★ ਸੋਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲਚੀਲੀ ਧਾਤ ਹੈ।
- ★ ਪੂਰਣ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 7 ਮਿੰਟ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ★ ਸੱਪ ਬੁੱਢਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- ★ ਸਵਿੱਟਚਰਲੈਂਡ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।
- ★ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ★ ਮੱਕੜੀ ਬਿਨਾ ਕੁੱਝ ਖਾਏ ਪੀਏ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ★ ਬਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਫੈਦ ਹਾਥੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ - ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਜੈਸੇ ਨੂੰ ਤੈਸਾ

ਇਕ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਉਪਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਜੀਰਣਧਨ। ਜੀਰਣਧਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਅਪਣੇ ਵਿਉਪਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਚਰਮਰਾ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੋਚੀ।

ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ, ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਲੋਹੇ ਦਾ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰਾਜੂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਤਰਾਜੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਸਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ-ਇਹ ਤਰਾਜੂ ਮੇਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਇਹਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਧਨ ਦਿਉ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਰੂਪਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਰੂਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰਾਜੂ ਨੂੰ ਛੱਡਾ ਲਵਾਂਗਾ।

'ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ।' ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਤਰਾਜੂ ਲੈ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੀਰਣਧਨ ਨੂੰ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ।

ਦੂਸਰੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਉਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਵਿਉਪਾਰ ਖੂਬ ਚਲਿਆ। ਚੰਗਾ-ਖਾਸਾ ਮੁਨਾਫਾ ਉਹਨੂੰ ਵਿਉਪਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਧਨ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਆਪ ਆਪਣੇ ਰੂਪਏ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਉ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਮੇਰਾ ਤਰਾਜੂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਉ।

ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਰਾਜੂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਨੀਯਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਤਰਾਜੂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਾਲਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੀਰਣਧਨ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕੁਝ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ- ਆਪ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ? ਮੇਰਾ ਤਰਾਜੂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਨਾ?

- ਉਹੀ ਤਾਂ ਰੋਣਾ ਹੈ। - ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਬੋਲਿਆ।
- ਮਤਲਬ? - ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।
- ਦਰਅਸਲ ਆਪ ਦੇ ਤਰਾਜੂ ਨੂੰ ਚੂਹੇ ਕੁਤਰਕੇ ਖਾ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਹਾਂ। - ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਕੁਝ ਸੌਚ ਕੇ ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਮੁਸਕੁਰਾ ਕੇ

ਕਿਹਾ- ਬਸ, ਐਨੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਛੱਡੋ ਇਹਨੂੰ। ਮੈਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਇਕ ਕੰਮ ਕਰੋ।

- ਕਹੋ -

- ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਭੇਜ ਦਿਉ।

- ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। - ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

ਜੀਰਣਧਨ ਉਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਉਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਜੀਰਣਧਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ - ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਕਿਥੇ ਹੈ?

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜੀਰਣਧਨ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਕ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਜੀਰਣਧਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ - ਆਪ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੋ? ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ?

ਜੀਰਣਧਨ ਰੋਣੀ ਸੂਰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ - ਕੀ ਆਖਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਜੀ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਤਦ ਇਕ ਬਾਜ਼ ਉਡਦਾ ਹੋਇਆ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ। ਉਹ ਆਪ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਡ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

- ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ। - ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

- ਸਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ। - ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਪਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤੂੰ...ਤੂੰ... ਮੈਂ...ਮੈਂ... ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਖਿਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਜੀਰਣਧਨ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ - ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਰਾਜਾ

ਦੇ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਤੇਰੀ ਕਰਤੂਤ
ਦੀ ਸਜਾ ਤੈਨੂੰ ਉਥੇ ਮਿਲੇਗੀ।

- ਜਿਵੇਂ ਠੀਕ ਸਮਝੋ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। -
ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸਾਹੂਕਾਰ ਝਟ ਰਾਜਾ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ।
ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣਾਈ। ਉਸੇ ਪਲ
ਜੀਰਣਧਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੀਰਣਧਨ ਉਥੇ
ਪਹੁੰਚਾ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਜੀਰਣਧਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ - ਕੋਈ ਬਾਜ਼
ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲ
ਰਿਹਾ ਹੈ?

- ਹਜ਼ੂਰ! ਆਪ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। -
ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। - ਪਰ ਕੀ ਲੋਹੇ ਦੇ

ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰਾਜੂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਚੂਹਾ ਕੁਤਰ ਕੇ
ਖਾ ਸਕਿਆ ਹੈ?

ਨਹੀਂ ਤਾਂ - ਰਾਜਾ ਬੋਲਿਆ।

ਫਿਰ ਜੀਰਣਧਨ ਨੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸਾਹੂਕਾਰ ਦੇ
ਕੋਲ ਰੱਖੇ ਆਪਣੇ ਤਰਾਜੂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ
ਸੁਣਾਈ।

ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਪਤਾ
ਲੱਗ ਗਈ। ਉਹ ਖੂਬ ਹੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ
ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਝਿੜਕ ਕੇ ਕਿਹਾ - ਤੂੰ ਜੀਰਣਧਨ ਦਾ
ਤਰਾਜੂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ
ਕਰ ਦਏਗਾ।

- ਠੀਕ ਹੈ। - ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ
ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ■

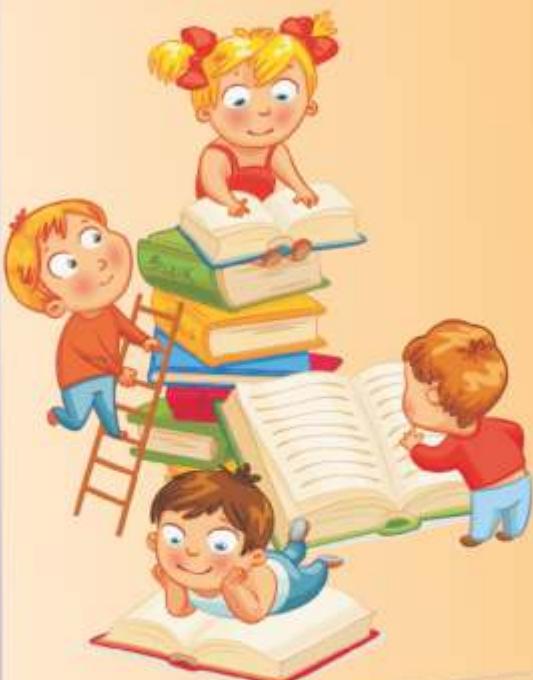
□ ਸਿਵ ਜੁਨੇਜਾ

ਬੱਚਿਉ!

ਰੀਡਿੰਗ ਹੈਂਡਿਟ ਬਣਾਉ

ਜਿ

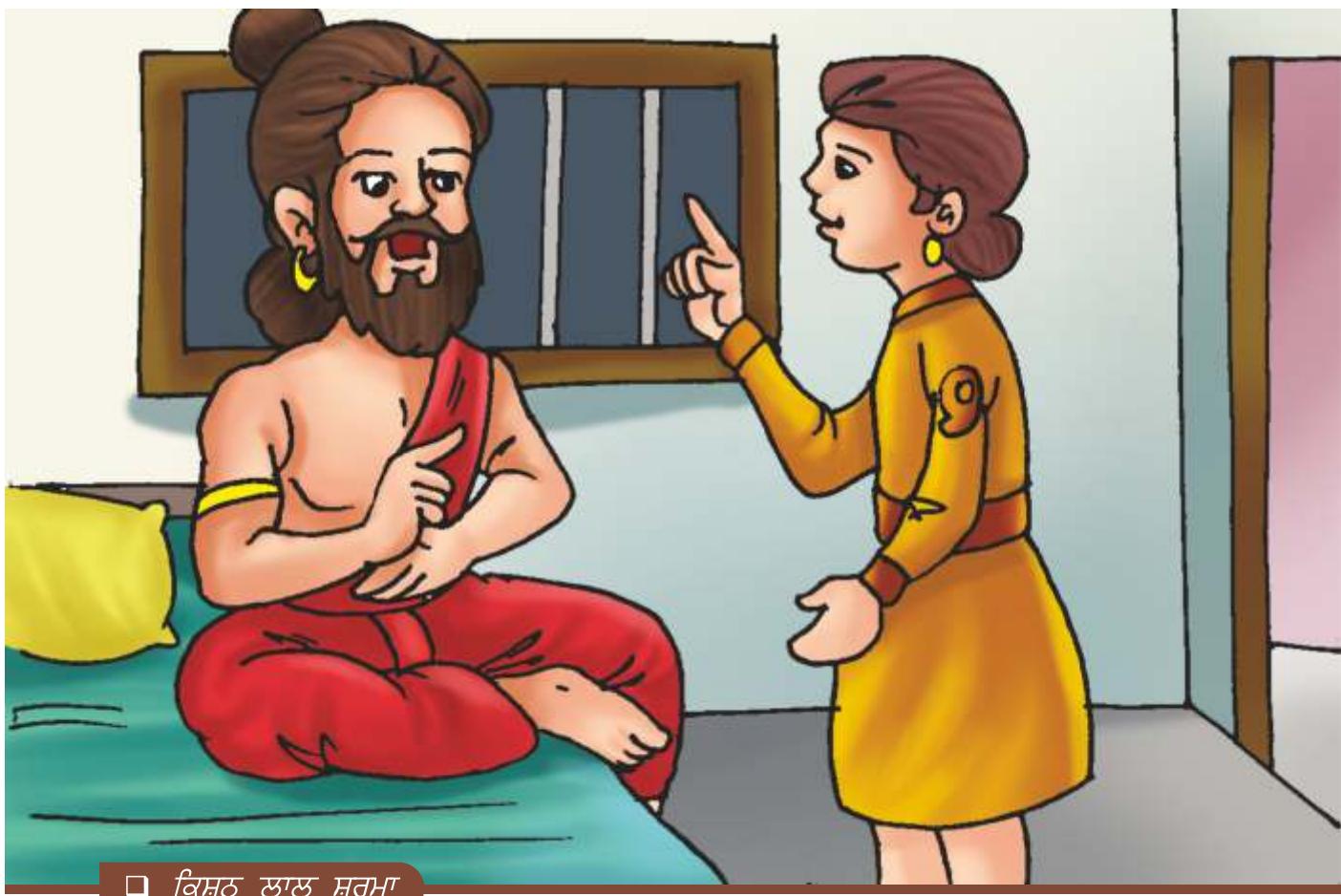
ਆਦਾਤਰ ਵੇਖਣ ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਜੀਅ ਚੁਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੀਡਿੰਗ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਮਿਸਟੇਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਤੇ ਵੀ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੀ.ਵੀ. ਵਿਚ ਕਾਰਟੂਨ ਮੂਵੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਪਨ, ਬੱਚੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਡਾਈਲੋਗ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਜੀਅ ਚੁਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਮਨੀਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ

ਬਚਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀ ਵੀ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੋਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੈਲਿੰਗ ਪਰੋਬਲਮ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕਤੀ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਕੰਡਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹੋਗੇ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਟੋਰੀ ਬੁਕ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਗਿਆਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲਗੇਗੀ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਉ! ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਆਦਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਡੇਵਲਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਚੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀ ਕਾਰਟੂਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਟਾਪਿਕਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਰੀਡਿੰਗ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲੇ। ਬੁਕ ਰੀਡਿੰਗ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸਵਾਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਵ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਬਣਾਉ।

□ ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਸਰਮਾ

ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਸਿਵਾ ਜੀ

ਮਰਥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਸਿਵਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ।

ਉਹ ਮੰਜ਼ੀ ਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤੜਫਣ ਲੱਗੇ। ਸਿਵਾ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਸਮਰਥ ਰਾਮਦਾਸ ਨੂੰ ਤੜਫਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ - ਕੀ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ?

- ਬੇਟਾ ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

- ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਜਾ ਕੇ ਵੈਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

- ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ। ਸਮਰਥ ਰਾਮਦਾਸ ਬੋਲੇ - ਵੈਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ।

- ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਨਾ ਦਵਾਈ ਦੇ ਪੇਟ ਦਰਦ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਹੋਏਗਾ?

- ਸਿਵਾ ਜੀ ਨੇ ਅਗੇ ਕਿਹਾ - ਇਲਾਜ ਦਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ।

- ਪਰ ਬੇਟਾ, ਮੇਰਾ ਦਰਦ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ।

- ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਪੇਟ ਦਰਦ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਹੋਏਗਾ? ਕੋਈ ਤਾਂ ਉਪਾਅ ਹੋਏਗਾ? - ਸਿਵਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

- ਬੇਟਾ, ਉਪਾਅ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? - ਸਿਵਾ ਜੀ

ਬੋਲੇ- ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- ਬੇਟਾ, ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਤਾਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ- ਗੁਰੂ ਜੀ, ਆਪ ਦੱਸੋ ਆਪ ਦੇ ਪੇਟ ਦਾ ਦਰਦ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾਅ ਹੈ?

- ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ।

- ਕੀ ਮਤਲਬਥਾ? ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ।

- ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

- ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਦਾ ਦਰਦ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। -ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਬੋਲੇ - ਬੇਟਾ, ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ।

- ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਤੁਰੰਤ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇਕ ਸੇਰਨੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਸੇਰਨੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੋਲੇ- 'ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੈ। ਪੇਟ ਦਾ ਦਰਦ ਆਪ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋਏਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਆਪ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

ਸੇਰਨੀ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਕੱਢਣ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਬੋਲੇ- ਲਉ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪ ਦਾ ਪੇਟ ਦਰਦ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

- ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਸਚਮੁੱਚ ਵੀਰ ਹੈ। ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗਲੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ- ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੇਰਕ ਕਹਾਣੀ : ਈਲੂ ਰਾਣੀ

ਅਮਰ ਸਹਾਇਤਾ

ਪ੍ਰ ਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨਕ 'ਬੇਜ਼ਾਮਿਨ ਫੈਕਲਿਨ' ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਧਨ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਹਨੂੰ ਟੈਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਖੜਾ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਚਾਹ-ਨਾਸ਼ਤੇ ਦੇ ਬਾਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਮੈਂ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ -
- ਲੇਕਿਨ ਕੀ? - ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਦਰਅਸਲ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। - ਬੇਜ਼ਾਮਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਤੋਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕ ਕੱਢੀ ਅਤੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦਾ ਚੈਕ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ- ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।

ਬੇਜ਼ਾਮਿਨ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਕਾ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਚੰਗਾ ਮੁਨਾਫਾ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲਗਾ। ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਧਨ ਇੱਕਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਗਏ।

ਇਸ ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ। ਹਾਂ, ਤੂੰ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ। ਜਦ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪ ਨੂੰ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਰਕਮ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਇਹਨਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸਹਾਇਤਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਬੇਜ਼ਾਮਿਨ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ - ਆਪ ਦਾ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ।

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤੰਤਰੀ ਦੇ ਉੱਤਰ

- 1) ਰਾਣੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ 2) ਈਸਾਈ 3) ਮਈ
- 4) ਸ਼ਹਿਨਾਈ 5) ਜੋਪਾਬਾਈ
- 6) ਮੌਰਾਰਜੀ ਦੇਸਾਈ 7) ਮੁੰਬਈ 8) ਹਨੋਈ
- 9) ਡਿਗਬੋਈ 10) ਪੁਤਲੀਬਾਈ 11) ਜਕੋਤਾਬੋਈ
- 12) ਬੋਜਾਈ 13) ਬੁਰਨੋਈ 14) ਬੰਬਈ

ਅਨੋਖੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਧਨੀ ਮੁੜ

ਕੁ ਦਰਤ ਨੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਿੰਨੇ ਵੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੌਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਇਲ ਹਨ। ਜਦ ਇਹ ਆਪਣੇ ਖੰਬਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਨਾਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਆਪ ਮੌਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਇੱਝ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੀ ਕੁਸਲਤਾ

ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਮਕੀਲੇ ਨੀਲੇ ਖੰਬਾਂ, ਨੀਲੀ ਮਖਮਲੀ ਗਰਦਨ, ਸਿਰ ਤੇ ਨੀਲੀ ਚਮਕਦੀ ਕਲੱਗੀ ਅਤੇ ਨੀਲਮ - ਫਿਰੋਜਾ ਜੜੀ ਲੰਮੀ ਭਾਰੀ ਪੁਛ ਅਤੇ ਕਜਰਾਰੀ ਅੱਖਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦ ਇਹ ਬਿਰਕ-ਬਿਰਕ ਕੇ ਨੱਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖੰਬਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਫੈਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੰਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਬਣੇ ਚੰਦੋਰੇ ਚਮਕ ਉਠਦੇ ਹਨ।

ਮੌਰ ਦਾ ਨਾਚ ਐਨਾ ਦਿਲਖਿਚਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਅ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹੀਏ। ਉੱਝ ਇਹ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਨੱਚਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦ ਵਰਖਾ ਕੁੱਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਉਮੜ-ਉਮੜ ਕੇ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਇਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਜੀਵਜਗਤ ਵਿੱਚ ਨਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਾਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਖਿਚਾਊ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਥੇ ਮਾਦਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਨਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੌਰਨੀ ਨਰ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਉਸ ਦੇ ਖੰਬਾਂ ਮੌਰ ਵਾਂਗ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਨੱਚਦਾ ਸਦਾ ਮੌਰ ਹੋ। ਮੌਰਨੀ ਨਹੀਂ ਨੱਚਦੀ।

ਮੌਰ ਕਈ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਮਿਊਰ'। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਪੀਕਾਕ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੈਸਿਯਾਨਿਡਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਸ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਮ ਪੈਵੈਂਕਿਸਟੇਟਸ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਤਿਤੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨੀਲੀ ਅਤੇ ਹਰੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੀਲੀ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਦੇ ਮੌਰ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਿਤੀ ਦੇ ਮੌਰ ਮਿਯਾਮਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਕ

ਪੇਟ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ : ਸੌਂਫ ਅਤੇ ਅਲਸੀ

ਪ੍ਰਾਤੀ ਨੀਲੇ-ਹਰੇ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਰ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਿਨ ਕੁਝ ਸਫੈਦ, ਹਰੇ ਜਾਂ ਜਾਮੁਨੀ ਰੰਗ ਦੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਉਝ ਤਾਂ ਮੌਰ ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਪੰਛੀ ਹੈ ਲੋਕਿਨ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਿ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸ ਦੇ ਭੇਜਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਹੇਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਕਾਹਾਰ ਅਤੇ ਮਾਸਾਹਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਂ ਕਣਕ, ਬਾਜਰਾ, ਮੱਕਾ, ਚਨਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਸਾਹਾਰ ਵਿੱਚ ਚੂਹੇ, ਛਿਪਕਲੀਆਂ, ਸੱਪ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੌਂਕ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਰ ਕਿਸਾਨਾ ਦਾ ਸਿੱਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚੂਹੇ, ਕੀਡੇ-ਮਕੋੜੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਰਨੀ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਉਹ ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਫੈਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੇਕਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੌਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜ, ਮੌਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸਤੌਰ ਤੇ ਮੌਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ। ਉਝ ਮੌਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

1973 ਵਿੱਚ ਮੌਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਛੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਛੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਮੌਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਜੀ ਹਾਂ, ਪੇਟ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤਰੀਕਾ ਹੈ - ਆਪ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪੇਟ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ।

ਅਲਸੀ ਅਤੇ ਸੌਂਫ ਦਾ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਣ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ ਓਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਸੌਂਫ ਵਿੱਚ ਪੋਟਾਸੀਅਮ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਬਜ਼ਾ, ਏਸਿਡਟੀ ਆਦਿ ਪੇਟ ਰੋਗ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਤੰਬਾਕੂ, ਗੁਟਕਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਖਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਟਕਾ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਆਦਤ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਸਰਲਤਾ ਰਹੇਗੀ।

ਮੰਨ ਲਉ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਅਲਸੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ 25 ਗ੍ਰਾਮ ਸੌਂਫ ਲਉ। ਅਲਸੀ ਅਤੇ ਸੌਂਫ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧੀਮੀ ਅੱਗ ਤੇ ਕੜਾਈ ਵਿੱਚ ਭੁੰਨ ਲਉ। ਜਦ ਦੇਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੁੰਜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਤਾਰ ਲਉ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਲਾ ਨਮਕ ਅਤੇ ਨਿੰਬੂ ਮਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਣ ਏਅਰਟਾਈਟ ਡਿੱਬੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਉ। ਸੇਵਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਇਸਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦੁਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਕ ਚਮਚ ਹੀ ਸੇਵਨ ਕਰੋ। ਕਾਫੀ ਰਹੇਗਾ। ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਗਨਸ, ਏਂਟੀ ਆਕਸਾਇਡੈਂਟਸ, ਏਸਟ੍ਰੋਜੋਨ ਅਤੇ ਫਾਈਬਰ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੋਸਿਥਿਨ ਤੱਤ ਪਾਚਨ ਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਟ ਨੂੰ ਘੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਲਸੀ ਵਜਨ ਨੂੰ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੌਂਫ ਅਤੇ ਅਲਸੀ ਦਾ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਣ ਆਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਦੁਰਗੰਧ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰੰਗ ਭਰੋ

ਨਾਮ ਉਮਰ.....
ਪੂਰਾ ਪਤਾ.....

ਅਗਸਤ 2021 ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

► ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਸਮੀਪਤਾ ਖੁਗਨਾ (ਉਮਰ 7 ਸਾਲ)
ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ: ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ)

► ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਉਮਰ 10 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ: ਨਾਠਕ ਨਗਰੀ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ: ਕਪੂਰਥਲਾ (ਪੰਜਾਬ)

► ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਉਦੈਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਉਮਰ 5 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ: ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੁਰ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ: ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

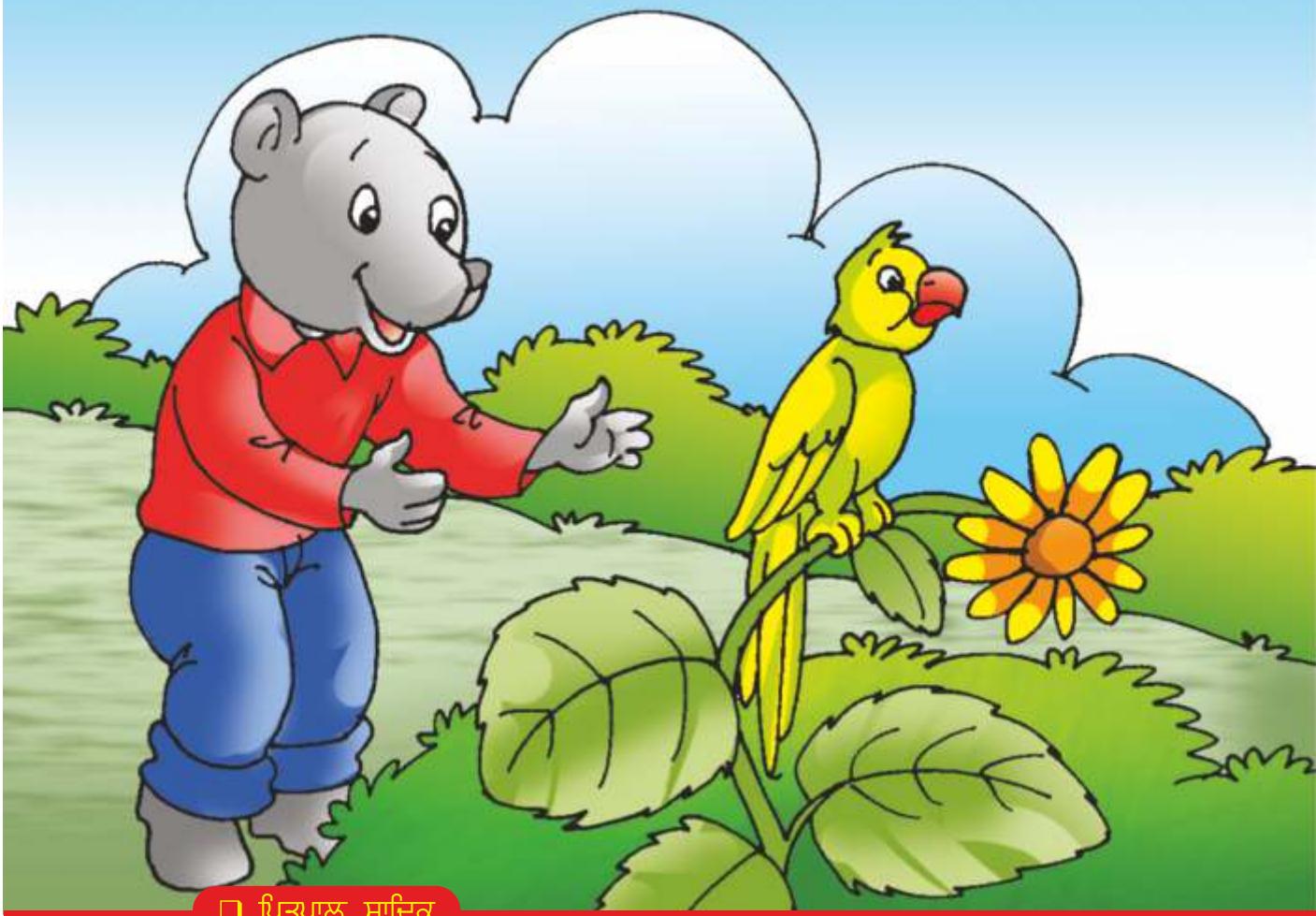
ਸ਼ੁਭਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),
ਸਹਿਜ ਬਾਂਸਲੀ (ਪਾਤੜਾਂ),
ਗੁਰਮੁਖ ਨੂਰ (ਗੁਮਟਾਲਾ),
ਸਿਦਕ ਭਾਟੀਆ (ਦੇਰਾਹਾ),
ਸੁਖਮੀਤ (ਸਰਦੂਲਗੜ),
ਪ੍ਰੇਰਨਾ (ਬੇਦੀ ਨਗਰ),
ਗੁਰਵਿੰਦਰ (ਜ਼ੀਰਾ),
ਵਿਧਿਤ ਬਜਾਜ (ਖਸ਼ਹਾਲਪੁਰ),
ਏਕਤਾ (ਹਰੀਕੇ ਪਤਨ),
ਆਰਾਧਿਆ ਸਰਮਾ (ਦੱਲੀ),
ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ),
ਰਾਧਾ (ਜਗਰਾਉ),
ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਹੀਰੇ ਖਰਦ),
ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ (ਭੈਰੋ ਮਾਜਰਾ),
ਜਸਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਬੋਹਾ),
ਅਰਸਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਹੁਪੇਵਾਲ),
ਹਰਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਕੁਰਾਲੀ),
ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਮਾਨਸਾ),
ਨਿਤਿਨ ਕੰਡਾ (ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ),

**ਦਸੰਬਰ ਅੰਕ
ਦੀ
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ**

ਪਿਛਲੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ **25 ਜਨਵਰੀ 2022** ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਦਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਓ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ **ਫਰਵਰੀ 2022** ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ।

15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

□ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਾਚਿਕ

ਹਰਿਅਲ ਦੀ ਸਿਖਿਆ

ਇ ਕਿਦਿਨ ਕਾਲੂ ਭਾਲੂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਲਾਲੂ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਇਕ ਜਾਸੂਸੀ ਉਪਨਿਆਸ ਪੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅੰਜਿਹੇ ਤੋਤੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਸ, ਤਦ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੌਚ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਤੋਤਾ ਪਾਲੇਗਾ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਰਿਅਲ ਤੋਤੇ ਨੂੰ ਚੁਪਕੇ ਜਿਹੇ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਹਰਿਅਲ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਣ

ਲੱਗੀ। ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਦੁਖਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਖੰਭਾਂ ਦਾ ਲਚੀਲਾਪਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਲੂ ਹਰ ਸਵੇਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਮਰੂਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰੁੱਖ ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਹਰਿਅਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧੁਨਿਆ ਤੋਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਚੋਗੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਡਦਾ-ਉਡਦਾ ਉਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਈ ਹਰਿਅਲ ਤੂੰ ਇਥੇ ਕਿਵੇਂ? ਲਗਦਾ ਹੈ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ, ਤਦੇ ਤਾਂ ਐਨੇ ਮੌਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋ।' ਧੁਨਿਆ ਤੋਤੇ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਹਰਿਆਲ ਰੋ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਵੇਖ ਧੁਨਿਆ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ

ਗਿਆ, 'ਤੂੰ ਰੋ ਕਿਸ ਲਈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਰਿਅਲ? ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਲੂ ਭਾਲੂ ਦੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਿਥੇ ਤੂੰ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਲਰ ਦੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿੱਜਿਆਂ ਦਾ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਪੀ-ਪੀ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।' ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਾਣੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ-ਮਾਰੇ ਫਿਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਰੁੱਖਾ-ਸੁੱਕਾ ਜੁਟਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਗਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੋ-ਬੈਠੋ ਫਲ, ਮਿਠਾਈ ਅਤੇ ਚੂਰੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੀਰਖਾ ਹੋਣ ਲਗੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇਸ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਂਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਜ਼ੇ ਲੁੱਟਦਾ।

'ਵੇਖ ਧੁਨਿਆ, ਤੂੰ ਉਹ ਕਹਾਵਤ ਤਾਂ ਸੁਣੀ ਹੋਏਗੀ 'ਜਿਸ ਤਨ ਲਾਗੇ ਸੈ ਤਨ ਜਾਣੇ' ਇਸ ਲਈ ਅੱਜਕਲ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੇ ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਪਰ ਐਨਾ ਜਾਣ ਲੈ ਜੋ ਸੁਖ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੋਚਣਾ, ਬਲਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਥੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ। ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ-ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਦਮ ਘੁਟ ਜਾਏਗਾ।' ਐਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਹਰਿਅਲ ਫਿਰ ਸੁਖਕਣ ਲਗਾ।

'ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਹੈ ਇਹ ਹਰਿਅਲ। ਐਨੇ ਆਗਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਰ ਸਮਾਂ ਰੋਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਘੁੰਮਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਵੀ ਕੀ ਹੈ? ਉਥੇ ਕੱਚੇ-ਪੱਕੇ, ਸੜੇ-ਗਲੇ ਫਲ ਅਤੇ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਜਿਹਾ ਸਵਾਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਹਰਿਅਲ ਨੂੰ ਵੇਖੋ। ਬੈਠੋ-ਬਿਠਾਏ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਖਰੇ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੈਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਬੈਠੂੰਗਾ।' ਇਹ ਸਭ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਹਰਿਅਲ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ

ਦੋੜਾਈ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ— 'ਵੇਖ ਭਾਈ, ਹਣ ਇਹ ਰੋਣਾ—
ਪੋਣਾ ਛੱਡ ਅਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ
ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ। ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹਾਂ। ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਵੇਖ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਨਾ
ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਅੱਛਾ ਰੁਕ, ਮੈਂ ਜਗ ਵੇਖ
ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲਾਲੂ ਕਿਥੇ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ
ਆਸ-ਪਾਸ ਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਹੀ ਮੌਕਾ
ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ।'

ਅਨੇਕ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਲਾਲੂ ਨੂੰ ਵੇਖ
ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ
ਮੈਂ ਹਰਿਅਲ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ
ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਲਾਲੂ ਜਾਣ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਹਰਿਅਲ ਉੱਡੇ ਗਿਆ।' ਅਜਿਹਾ
ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਛਲਣ ਲੱਗਾ
ਅਤੇ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਡੱਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰਿਅਲ ਦੇ
ਕੋਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਅਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ
ਦਿੱਤਾ। ਹਰਿਅਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ
ਤਿਆਰ ਬੇਠਾ ਸੀ। ਜਿਉ ਹੀ ਉਹ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ

ਕੇ ਉੱਡੱਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਫੌਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜਾ ਡਿਗਾ।
ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਣ
ਉਸ ਦੇ ਬੰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਫੁਰਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ
ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉੱਡੱਣ
ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਇਕ ਬਿੱਲੀ ਜੋ ਘਾਤ ਲਗਾਈ
ਬੈਠੀ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਦਬਾਈ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਜਾ ਲੁਕੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋਇਆ ਕਿ
ਧੁਨਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਸੋਚ ਨਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਹੱਕਾਬੱਕਾ
ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਹਰਿਅਲ ਤਾਂ ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਭੋਜਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ
ਹੋਏਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਖੁਲ੍ਹੇ
ਪਿੰਜਰੇ ਤੇ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਦਹਿਜ਼ਤ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ।
ਐਨੀ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਵੇਖ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਅਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ
ਸੱਚਾਈ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਧ
ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਭਲੇ ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ
ਰੁੱਖਾ-ਸੁੱਕਾ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਜੀਣਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ
ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਉਹ ਉੜਨ-ਛੂੰਹੁੰ ਹੋ ਗਿਆ। ■

ਕਦੇ ਨਾ ਕੁੱਲੋ

- * ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਰਵੈਤਮ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ।
 - * ਭਗਤ ਬਾਲਕ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ।
 - * ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਰਾਹ ਛੱਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
 - * ਜਦ ਸੱਚ (ਨਿਰੰਕਾਰ) ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਇਹ ਬੰਧਨ ਖੁਦ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮਿਸ਼ਨ
 - * ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਗਏ ਬੁਰੀ ਬ੍ਰਹਮਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
 - * ਕੌਧ ਨਾਲ ਸਭ ਕੰਮ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ।
- ਭਗਵਦਗੀਤਾ
 - * ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੈ।
 - * ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖੋਦਾਂ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਕਾਇਰ ਹੈ।
- ਇਬਰਾਹਿਮ ਲਿੰਕਨ
 - * ਸੱਚਾ ਦਾਨੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਮਤਲਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- ਪ੍ਰਮਚੰਦ
 - * ਐਗੁਣ ਕਿਸਤੀ ਦੇ ਤਲੇ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਭੁਖੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਕਾਲੀਦਾਸ
 - * ਪ੍ਰਿਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਣਾ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਿਣਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ
 - * ਮਾਨਵ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਮਾਨਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।
- ਵਿਨੋਭਾ ਭਾਵੇ
 - * ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਨੰਦ ਮਿਲੇ।
- ਵ੍ਰਾਂਸਿਸ ਹੈਰੀਸਨ
 - * ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੋ।
 - * ਅਕਲਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਬੇਵਕੂਫ ਬੋਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਬੋਲ ਗਿਆ।
- ਰਸਕਿਨ
 - * ਜੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਭੁਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਗੋਟੇ
 - * ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।
- ਪੋਪ
 - * ਜੇਕਰ ਆਪ ਕੁਝ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਪਏਗਾ।
- ਸੁਭਾਸ ਚੰਦਰ ਬੋਸ
 - * ਰਣਨੀਤੀ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਖੁਬਸੂਰਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਚਰਚਿਲ
- ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ : ਡਿਪਲਜੀਤ ਰੰਗਾਵਾ

ਹਵਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ਅਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ?

ਪਵਨ, ਸਮੀਰ ਹਵਾ ਦੇ ਹੀ ਨਾਂ ਹਨ। ਹਵਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਤੋਹਫਾ ਹੈ, ਹਵਾ ਦੇ ਬਿਨਾ ਜੀਵਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਹਵਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹੋਰੇ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਹਵਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਚਲਦੀ ਹੈ? ਆਉ, ਇਹੀ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਦਰਸ਼ਾਲ ਹਵਾ ਜਲਵਾਯਪ, ਪੂੜ, ਆਕਸੀਜਨ, ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈ ਆਕਸਾਇਡ ਦੇ ਕਣਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਹਵਾ ਸਾਨੂੰ ਰੁਖਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਦ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਗਰਮ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਹਵਾ ਵੀ ਗਰਮ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਤਪਮਾਨ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਹਵਾ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਘਣਤਵ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹਵਾ ਹਲਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਲਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹਵਾ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰ ਉਠੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਬੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਯੂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਯੂ ਦੇ ਇਸ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਵਾਲੇ ਠੰਡੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਗੀ ਹਵਾ ਇਸ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਵੱਧਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਹਿਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਲਾਗੇ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾ ਹਲਕੀ ਹੋ ਕੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰ ਉਠੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਯੂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤਹ ਤੋਂ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਵਹਿਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ

ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਮੀਨ ਠੰਡੀ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਚੱਲਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰੇ ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਕਦੇ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਕਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਤੁਫਾਨ ਚੱਕਰਵਾਤ ਵਰਗੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਵਾ ਦਾ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਹੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਤੁਫਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਵਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਵਾ ਸਾਡੇ ਜੀਣ ਦਾ ਅਦਿਸ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੀ ਹੈ। ■

□ ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਕੋਇਲ ਅਤੇ ਕਾਂ

ਕਾਂ

ਜਿਥੇ ਵੀ ਰੁੱਖ ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਭਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਝ ਉਸ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦ ਉਹ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਮਿਤ ਆ ਗਈ।

'ਕੋਇਲ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਾਂਗ ਕਾਲੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ?' ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ?' ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕੋਇਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ- ''ਕੋਇਲ ਹੇ ਕੋਇਲ''। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਲੋਕ ਪੱਥਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ? ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ? ਆਖਰ ਤੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਕਾਲੀ ਠਹਿਰੀ।

"ਤੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈ। ਮੈਂ ਕੀ ਦੱਸਾਂ?" ਕੋਇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਖੁਦ ਕੀ ਸਮਝਣਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦਾ?"

"ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬੋਲੀ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਕੋਇਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

"ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ''ਮੀਆਂ ਮਿਠੂ'' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋਗੀ। ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ। ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਰੰਗ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਲਵਾਂ? ਕੀ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਸਮਝਦੀ ਹੈਂ'? ਕਾਂ ਨੇ ਚਿੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਂ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨ ਇਹ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ।" ਕੋਇਲ ਬੋਲੀ।

ਰੁੱਖ ਤੇ ਬੈਠੀ ਕੋਇਲ
ਆਪਣੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਕ
ਰਹੀ ਸੀ ਕੁਝੁ-ਕੁਝੁ। ਠੀਕ
ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ
ਤੇ ਕਾਂ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਕੋਇਲ ਦੀ ਕੁਝੁ-ਕੁਝੁ ਦੀ
ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ
ਤਨ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗ
ਗਈ। ਅੱਛਾ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼
ਵਾਲੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ
ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੜਵੀ ਆਵਾਜ਼
ਵਿੱਚ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਗਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਦ ਰੁੱਖ ਦੇ
ਹੇਠੋਂ ਗੁਜਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ
ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੱਥਰ ਉਠਾ ਕੇ
ਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇ ਮਾਰਿਆ। ਕਾਂ
ਉੱਡ ਗਿਆ। ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੇ
ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਕੋਇਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਐਨੀ ਲਾਡਲੀ ਬਣ ਗਈ
ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣਾ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?

"ਮੈਂ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਖਾਂਦੇ-ਖਾਂਦੇ
ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਚਲੋ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਸੰਤ-
ਮਹਾਤਮਾ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।" ਕਾਂ ਕੋਇਲ ਨੂੰ
ਬੋਲਿਆ।

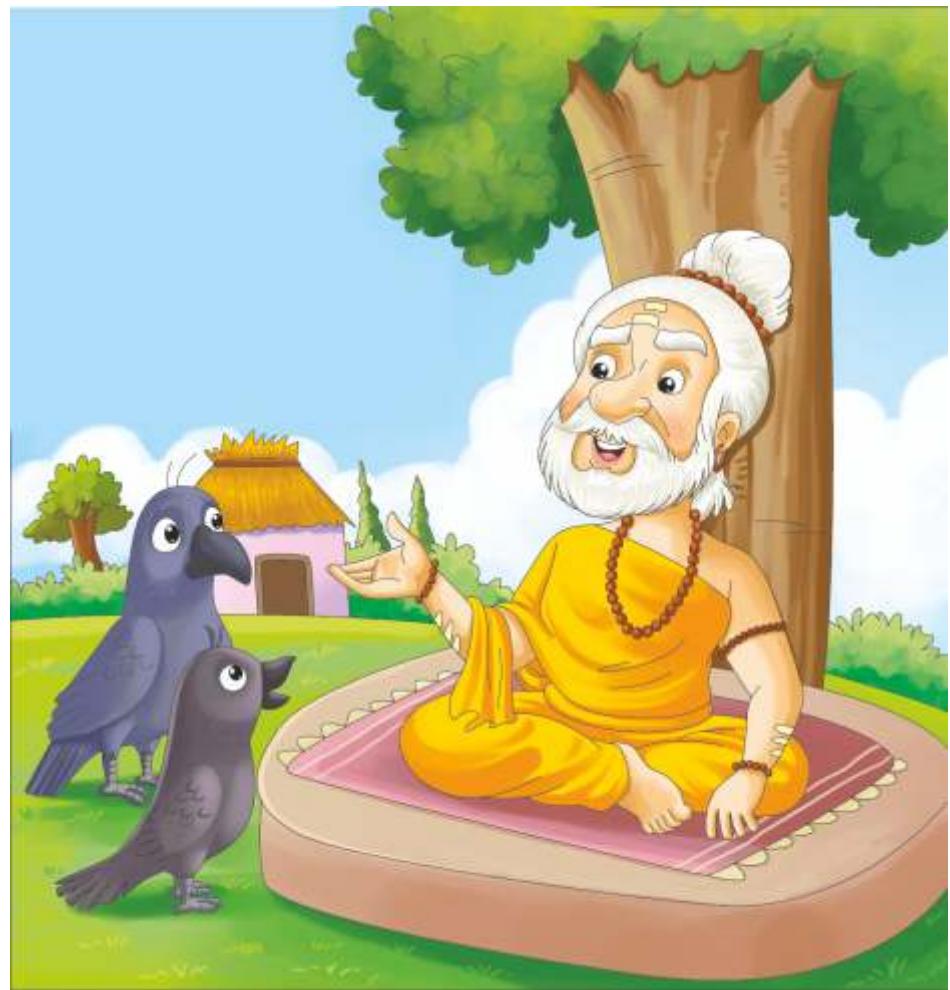
ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ
ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ।

"ਆਉ ਆਉ, ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਾ ਹੋਇਆ?"
ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਮਹਾਰਾਜ਼ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।" ਕਾਂ ਬੋਲਿਆ।

"ਪੁੱਛੋ ਬੱਚੇ ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?"

"ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਪੱਥਰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਨਾ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਜਦ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਰੰਗ
ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।"

"ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਬੱਚੇ?"
“ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ਼।”

"ਸੁਣੋ ਕੋਇਲ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ
ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਰੀ
ਕੜਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਪੱਥਰ
ਮਾਰਦੇ ਹਨ।"

"ਮਹਾਰਾਜ਼ ਆਪ ਇਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ?"
ਕਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਮਹਾਤਮਾ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ
ਕਿਹਾ।

"ਹਾਂ ਬੱਚੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਬੋਲੀ ਦਾ
ਫਰਕ ਹੈ। ਰੰਗ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਿੱਠੀ
ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ
ਕਿਹਾ।

ਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਦਾਦਾ ਜੀ

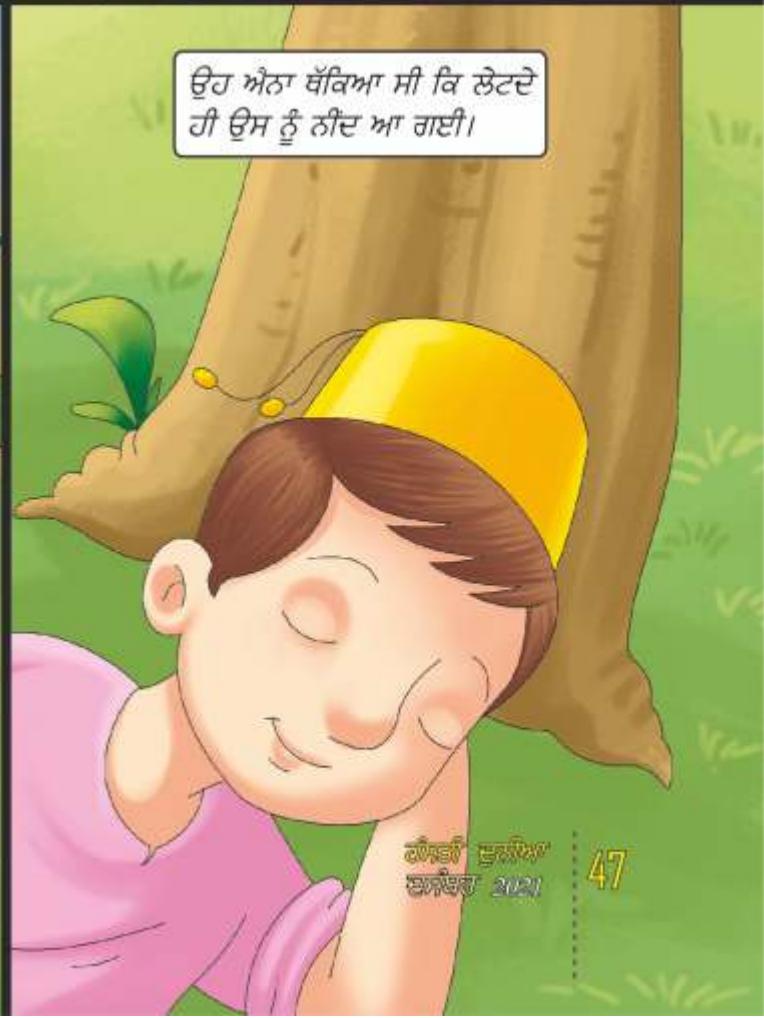
ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

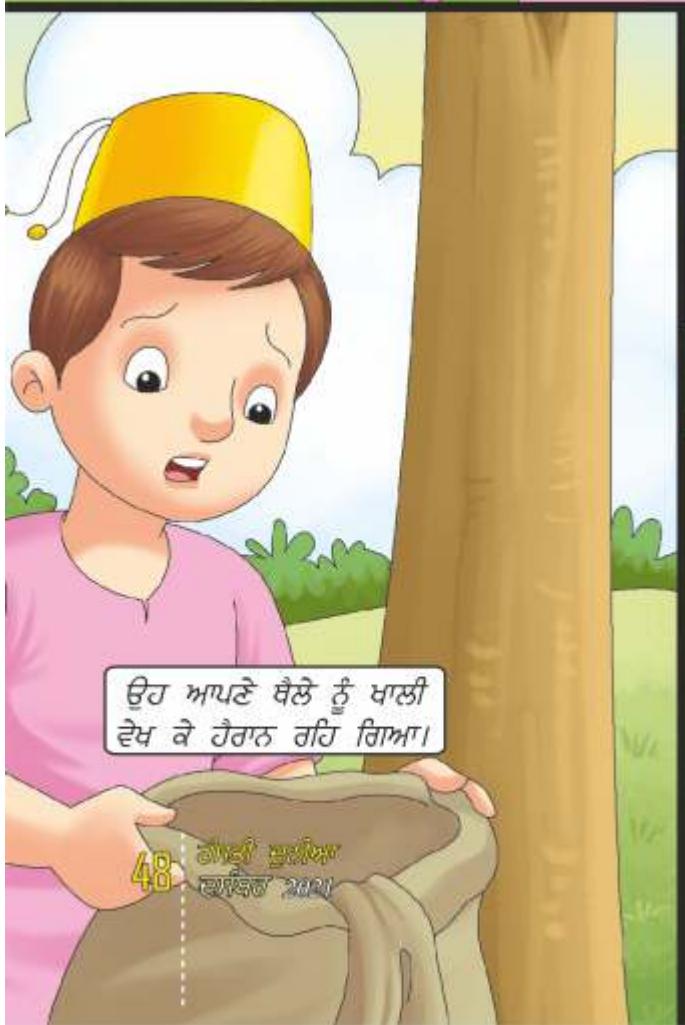

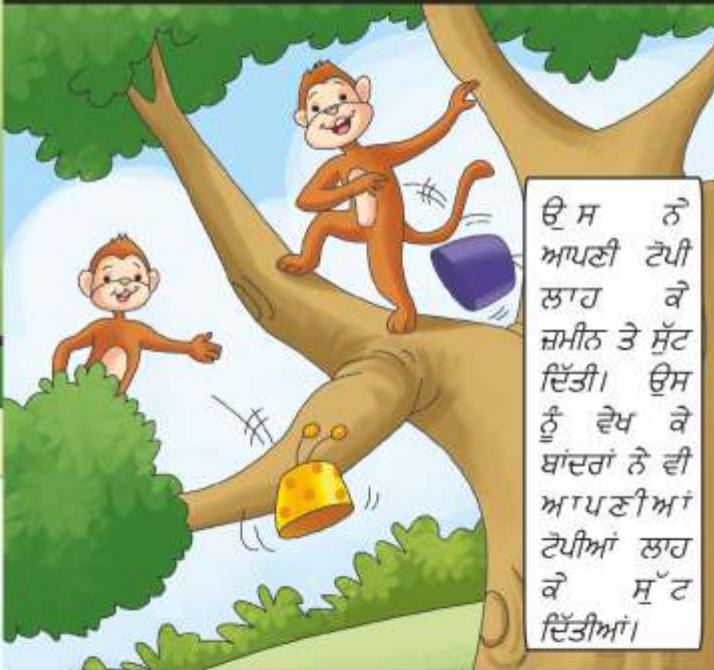
ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਇੱਕ ਟੋਪੀਆਂ ਵੇਚਣ
ਵਾਲਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ
ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਟੋਪੀਆਂ ਨਾਲ
ਭਰਿਆ ਥੰਲਾ ਫੜ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਦੋਹਾਂ ਚਿਤੱਗਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਅੰਤਰ ਲੱਭੋ!

kids.nirankari.org

Catch the latest episode
on **23rd** of every month

radio.nirankari.org

24x7

www.nirankari.org

Catch the latest episode
on **10th** of every month

सुनो तराने
बड़ पुराने

Bhakti Sangeet

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **20th** of every month

SOUL VIBES

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **Last Friday** of every month

radio.nirankari.org

Catch the latest episode
on **1st & 16th** of every month

Video & Audio Webcasts on www.nirankari.org - Every month

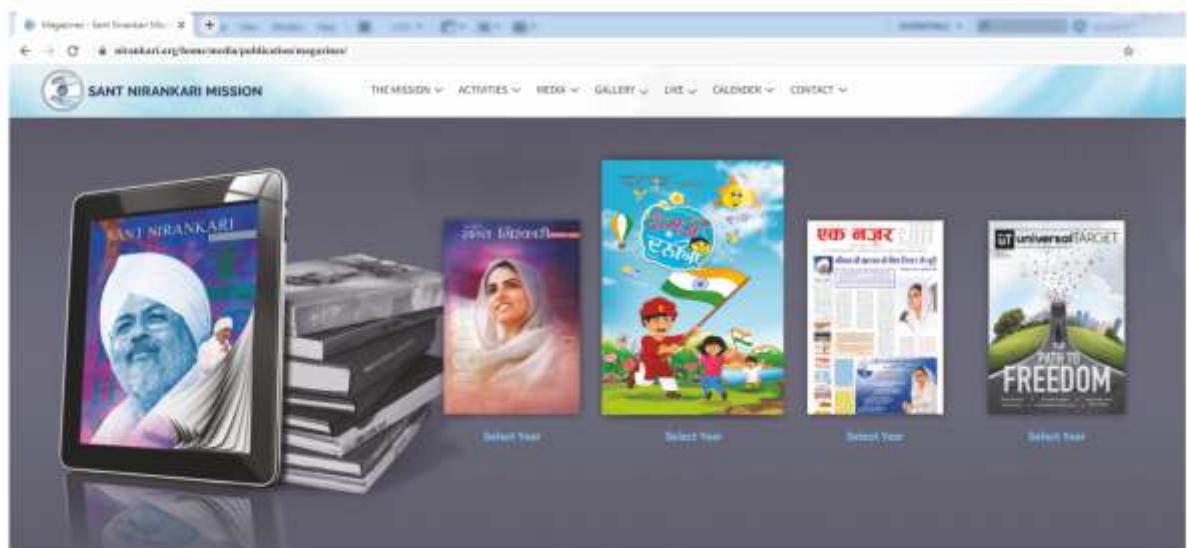

SANT NIRANKARI MISSION

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/1977

: Delhi Postal Regd. No. DL (N)/137/2021-2023
: Licence No. U (DN)-60/2021-23
: Licenced to post without Pre-payment

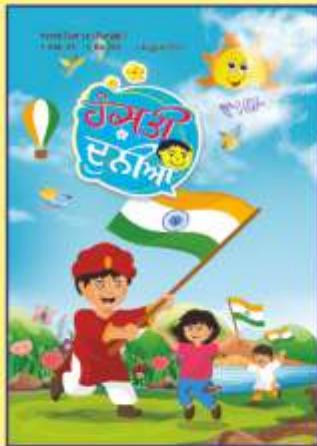
ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ 'ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਇਟ' ਤੋਂ

ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਇਟ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' 'ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ' ਅਤੇ 'ਏਕ ਨਜ਼ਰ' ਨੂੰ ਪੜਨ ਦੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ -

www.nirankari.org ਨੂੰ Open ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ Main ਪੇਜ ਤੇ ਆਪਣੂੰ THE MISSION, ACTIVITES, MEDIA and GALLERY ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਆਪਣੂੰ MEDIA ਦੇ PUBLICATION Option ਨੂੰ ਕਲਿਕ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਆਪਣੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਹਰਦੇਵ ਬਾਣੀ, E-Books, Articles ਅਤੇ Magazines ਦਿਖਾਈ ਦਿੇਗਾ। Magazines ਨੂੰ ਕਲਿਕ ਕਰਦੇ ਹੋ - ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ, ਏਕ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ Universal Target ਦੇ ਪੇਜ ਖੁਲ੍ਹ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਜੋ ਵੀ ਪੜ੍ਹਕਾ ਪੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਪੜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੂਚਨਾ

- ❖ ਕੀ ਆਪਣੂੰ ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ (ਪੰਜਾਬੀ) ਮਾਸਿਕ, ਪੜ੍ਹਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- ❖ ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 23 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ Dispatch (ਡਿਸਪੈਚ) ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤਕ ਵੀ ਆਪਣੂੰ ਇਹ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ -
 1. ਅਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਢਾਕਖਾਨੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
 2. ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 9266629841 ਤੇ ਸੁਚਿਤ ਕਰੋ, ਅਪ ਇਸ ਨੰ. ਤੇ WhatsApp ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂਕਿ ਆਪਣੂੰ ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਕਾਪੀ ਭਿਜਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

- ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਪਾਦਕ,
ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ,
ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪੈਲਕਸ, ਬੁਰਾੜੀ ਰੋਡ, ਦਿੱਲੀ-110009